

June 2025

दर्पण संपादकीय विभाग

संपादिका: सुजाता साठे

sujatass@hotmail.com

उप-संपादिका: राजश्री पालकर

rajipalkar@aol.com

मांडणी/सजावट: अपर्णा मटंगे

अनुक्रमणिका

शीर्षक	लेखक	पान क्रमांक
१. संपादकीय	सुजाता साठे	१
२. MMOSF चे पान	अपर्णा मटंगे	३
३. वेगळ्या वाटेवर	सुजाता साठे	४
४. साहित्याचे माणिकमोती	ललिता गंडभीर, विनयकुमार जोशी	९
५. सफरनामा	मोहिनी आठवले, रेखा केळुस्कर	२२
६. खाना खजाना	पूजा बाबा	३१
७. सिनिअर्स कॉर्नर	डॉ. नीलकंठ पालकर, सोनाली सुर्वे	३३
८. किड्स कॉर्नर (High school Graduates 2025)	मानस प्रसादे, निखिल पिनपाका, सानिका बुरकुले, शाम्भवी जोशी	३६
१०. गीतकार/कवी कोण (उत्तर)	रसिका जोशी	४०
११. प्रश्नमंजूषा	रसिका जोशी	४२

अस्वीकरण - या अंकात प्रसिद्ध झालेल्या मजकुराशी व चित्रांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.

June 2025

संपादकीय

लेखिका - सुजाता साठे

जून महिना जवळ आला की सगळ्यांचे ह्या वर्षी सुट्टीत कुठे जायचे ह्याचे बेत सुरु होतात. ज्यांची मुले लहान आहेत, त्यांचे मुलांना सुट्टीत कुठल्या कॅम्पसना पाठवायचे किंवा मुलांना आवडणाऱ्या इतर गोष्टी काय करता येतील ह्याचे विचार सुरु होतात. पण माझ्यासारख्या निवृत्त लोकांना सुट्टीसाठी उन्हाळ्याची सुट्टी सुरु होण्याची वाट पाहावी लागत नाही. उलट आम्ही गर्दी टाळण्यासाठी उन्हाळ्याच्या आधी एप्रिल-मेमध्ये किंवा नंतर सप्टेंबर-ऑक्टोबरमध्ये कुठेतरी जायचे ठरवतो. तेव्हा हवा पण फार गरम नसते.

ह्या वर्षी पण मी एप्रिलमध्ये माझ्या मैत्रिणींबरोबर ईस्ट युरोपला जाऊन आले. नवीन न बघितलेले देश, सुंदर निसर्गसौन्दर्य, तसेच तिथल्या इतिहासाबद्दल कळलेली नवीन माहिती, छान कंपनी ह्यामुळे सुट्टी मजेत गेली. पण ह्या दूरमध्ये लक्षात राहिलेली व्यक्ती म्हणजे आमची दूर मॅनेजर इव्होना. ही ३६ वर्षांची तरुण मुलगी क्रोएशियाची होती. उंच, देखणी, हसतमुख आणि काम अगदी चोख करणारी. सगळ्या ठिकाणांची व्यवस्थित माहिती तिला होती. तिच्या हजरजबाबीपणामुळे आणि विनोदबुद्धीमुळे ती सर्वांची आवडती झाली होती.

तिच्या डुब्रोव्हनिक (Dubrovnik) गावाचा तिला कोण अभिमान! ह्या एड्रियाटिक समुद्रावरच्या सुंदर गावाला Pearl of Adriatic म्हणून लोक ओळखत असले तरी ते जगातले सगळ्यात सुंदर शहर आहे, असे तिचे मत होते! तिथे पोचल्यावर तर तिला किती बोलू आणि काय काय सांगू असे झाले. ही माझी शाळा, इथे माझे आजी-आजोबा राहायचे, ह्या बीचवर आम्ही पोहायला जायचो, एक ना दोन!

बोलण्याच्या ओघात तिने तिची सगळी माहिती आम्हाला सांगितली. पंधराव्या वर्षापासून वेगवेगळे जॉब्स करून ती डबल ग्रॅज्युएट (MBA) झाली. पण तशी योग्य नोकरी न मिळाल्याने शेवटी दूर गाईडची नोकरी सुरु केली. तिथे अहोरात्र मेहेनत घेऊन २८व्या वर्षापर्यंत तिने बरेच पैसे जमवले. दूर गाईडची नोकरी तिला फार दिवस करायची नव्हती. मग Plitvice Lakes ह्या निसर्गरम्य भागात तिने जागा विकत घेऊन ७ tree houses किंवा छोट्या कॉटेजेस बांधल्या. त्यातल्या एका घरात ती राहते आणि बाकीची Air B&B सारखी भाड्याने देते. त्यात सुद्धा २ कॉटेजेस कॅन्सरमधून बरे होत असलेल्या पेशंट्सना फुकट राहायला देते. नुसते काम किंवा नुसताच आराम न करता (Work and Play) दोन्हीचा सुवर्णमध्य तिला पाहिजे आहे. ती स्वतः Vegan Diet करते, योगा करते. फक्त मोजक्याच टूर्स करते. एवढ्या लहान वयात आपल्याला आयुष्यात काय करायचे आहे हे समजलेल्या आणि त्यासाठी कष्ट घेऊन ते मिळवलेल्या इव्होनाचे मला कौतुक वाटले. घरे भाड्याने देतांना सुद्धा स्वतःला पुरेसे झाल्यावर तिने लोकांचा विचार केला. 'पोटापुरता पसा पाहिजे, नको पिकाया पोळी' ह्या ग. दि. माडगूळकरांच्या ओळी आठवल्या.

"Do you have a boyfriend?" कोणीतरी दूरमधल्या बाईने इव्होनाला विचारले. त्यावर तिचे उत्तर होते की 'हो, सात वर्षे एक बॉय फ्रेंड होता. ते लग्नही करणार होते. पण तिला असे वाटले की तिच्या सगळ्या adventures मध्ये तो तिच्याबरोबर नाही.' मग ते लग्न मोडले. इतक्या गोड मुलीला तिच्यायोग्य कोणीतरी भेटू दे असे माझ्या मनात आल्याशिवाय राहिले नाही. फक्त १२ दिवसांचा सहवास असलेली इव्होना मनात घर करून गेली. "अशी पाखरे येती आणि क्स्मृती ठेउनी जाती"

June 2025

तर तुमची सुट्टीसुद्धा मजेत जाऊ दे! आठवडाभर जरी कुठे फिरून आले की परत आपल्या रोजच्या नोकरी, रुटीनमध्ये घरी आल्यावर ताजेतवाने वाटते. आपल्या सर्वांना इव्होनासारखा work and play ह्याचा सुर्वणमध्य मिळू दे, तरच जीवन सुखाचे होते.

ह्या अंकामध्ये तुम्हाला दोन सुंदर प्रवासवर्णने वाचायला मिळतील. ललिता गंडभीर नेहेमीच आपल्याला सुंदर गोष्टी देत आल्या आहेत. त्यांची 'अंतूमामाचे लग्न' ही गोष्ट नक्की वाचा. तसेच मला सांगायला खूप आनंद होतो की जूनपासून आम्ही एक नवीन सदर सुरू करीत आहोत. वेस्टनमध्ये राहणारे श्री. विनय जोशी ह्यांनी 'सांस्कृतिक कट्टा' ह्या सदरात आपल्या हिंदू धर्माबद्दल आणि आपल्या संस्कृतीबद्दल लिहायचे ठरवले आहे. ह्या अंकात आपल्याला सगळ्यांना पडणाऱ्या काही प्रश्नांची उत्तरे तुम्हाला मिळतील. विनय ह्यांनी BMM च्या पौरोहित्य शिकवण्याच्या परीक्षा दिल्या आहेत. ते लग्न-मुंजी, तसेच सर्व प्रकारच्या पूजा सांगू शकतात. त्यांनी दर्पणसाठी लिहायचे ठरवल्याबद्दल त्यांचे खूप आभार! तुम्हाला सर्वांना हे नवीन सदर आवडले का ते जरूर कळवा. दर्पणवरचा लोभ असाच राहू द्या व तुमचे वेगवेगळे साहित्य पाठवत रहा.

Happy Summer!

sujatass@hotmail.com

June 2025

MMOSF चे पान

लेखिका - अपर्णा मंटगे

नमस्कार मंडळी,

बघता बघता २०२५ चा जून महिना आला आणि त्याच सोबत MMOSF च्या ह्या कार्यकारिणी समितीचे १.५ वर्ष देखील पूर्ण झाले. मार्च मध्ये MMOSF ने आयोजित केलेली होळीची सहल अगदी 'लई भारी' रित्या साजरा झाली. पाहुण्यांचे स्वागत झाले स्वादिष्ट पन्हाणी आणि सोबत मायामीच्या लता सुराणा यांनी बनवलेल्या त्यांच्या प्रसिद्ध कचोरीने. त्यानंतर जमलेल्या लहान व मोठ्यांनी वेगवेगळ्या खेळात भाग घेतला, रंगात अगदी रंगून गेले. यंदाच्या होळीची खास वैशिष्ट्ये होती - Magic Makers म्हणजे आपल्या मंडळाचे सभासद सचिन चव्हाण ह्यांचा DJ booth, तब्बल ४० जणांनी एकत्र येऊन केलेला Flash Mob dance, 5th Element चे unlimited dosa station आणि मुंबईहून खास मागवलेली पुरणाची पोळी!! जमलेल्यांनी ह्या सर्व गोष्टींचा पुरेपूर आनंद घेतला. यंदाच्या होळीला रेकॉर्ड ब्रेकिंग रेजिस्ट्रेशन व किंबहुना आत्तापर्यंतच्या झालेल्या होळीच्या कार्यक्रमाची सर्वात जास्त हजेरी होती!

१२ एप्रिलला MMOSF ने Fitness Walk for Charity चे आयोजन केले. Terramar Park, पार्कलँड मध्ये हा कार्यक्रम आयोजित केला होता. सूर्योदयाच्या सोबत, आपल्या मंडळाच्या सदस्य राधिका चिकणेने प्राणायाम विषयी माहिती, त्याची क्रिया व त्याचे होणारे परिणाम ह्याचे सुंदर आणि समर्पक प्रात्यक्षिक दिले आणि शिकवले देखील. देसाई-सेठी युरॉलॉजि इन्स्टिट्यूटचे तज्ज्ञ डॉ. रामगोपाल सत्यनारायण हे खास पाहुणे म्हणून ह्या वॉकला हजर होते. त्यांनी सर्वाना प्रोस्टेट कॅन्सर विषयी माहिती, जागरूकता, निदान, उपचार, मानसिक आधार, आणि मदत असे सर्व पैलू अतिशय उत्तम रित्या समजावून सांगितले. ह्या सोबत MMOSF ने fund drive आयोजित केली होती, ज्यातून जमलेला सर्व निधी देसाई-सेठी युरॉलॉजि इन्स्टिट्यूटला देण्यात आला.

४ मे रोजी महाराष्ट्र दिनानिमित्त खास मराठी व्हिंटेज स्टुडिओ ह्या कार्यक्रम सादर झाला. श्रेयस व मानसी बेडेकर, विभूती कवीश्वर आणि सत्यजित प्रभू ह्यांनी तयार केलेल्या मराठी गाण्याच्या मैफिलीत, नेहेमीच्या गाण्याच्या सादरीकरणाच्या पलीकडे जाऊन, एका विशिष्ट ठेक्याच्या, ठराविक काळाच्या, वेगवेगळ्या संगीतकारांच्या, निरनिराळ्या कवींच्या, आणि सदाबहार चित्रपटाच्या गाण्याची गुंफण सादर केली. एकाच गाण्यातून दुसरे गाणे अगदी सहजपणे त्यांनी उलगडत नेले. ह्या सर्व संगीतमय प्रवासात श्रोते अगदी दंग आणि मंत्रमुग्ध झाले. हा कार्यक्रम संपूच नये व त्यांची गाणी ऐकतच राहावी असे वाटत होते.

मे महिन्यात MMOSF च्या मराठी शाळेच्या वार्षिक परीक्षा झाल्या. सांगायला अतिशय आनंद आणि अभिमान वाटतोय की शाळेच्या दोन्ही शाखा मिळून ३७ विद्यार्थ्यांनी परीक्षा दिल्या आणि सर्व विद्यार्थी त्यात पूर्णतः सुवर्ण अंकांनी उत्तीर्ण देखील झाले. ह्याचे सर्व श्रेय मराठी शाळा शिक्षक व स्वयंसेवक, सर्व पालक आणि अर्थातच विद्यार्थ्यांचे आहे. मराठी शाळेची अशीच उत्तरोत्तर प्रगती होत राहो, आणि आपली पुढची पिढी आपल्या सारखीच मराठीच्या आणि मराठमोळ्या गोष्टींच्या प्रेमात पडो हीच इच्छा!

तर मंडळी, उन्हाळ्याची सुट्टी अगदी म्हणता म्हणता संपेल आणि सोबत घेऊन येईल आपल्या लाडक्या बाप्पाच्या आगमनाची चाहूल. तर आपल्या मंडळाचा गणेशोत्सव यंदा शनिवार, ६ सप्टेंबर रोजी आयोजिला आहे. त्याला नक्की यायचे आहे. सर्वाना खास आग्रहाचे आमंत्रण आहे!

president@mmosf.org

वेगळ्या वाटेवर

लेखिका - सुजाता साठे

भक्तीरसात रंगलेला कळस

आपण बहुतेकजण अमेरिकेत इमिग्रंट्स म्हणून आलो. अमेरिकेत उच्च शिक्षण घेण्यासाठी व चांगल्या जीवनाच्या शोधात आलेल्या भारतीय लोकांचा ५०-६० वर्षांपासून सुरु झालेला हा प्रवास अजूनही चालू आहे. नवीन आलेल्या लोकांना अद्यावत तांत्रिक ज्ञान, चांगल्या नोकऱ्या किंवा धंद्यामुळे आर्थिक समृद्धी तर मिळाली, पण त्यांच्या धार्मिक, अध्यात्मिक गरजा पुरवण्यासाठी इथे पुरेशी साधने नव्हती. त्यातूनच नवीन देवळे बांधली गेली. त्यासाठी देवांची पूजा करणारे पुजारी आले.

आपल्या साऊथ फ्लोरिडातही गजानन महाराजांचे काही भक्त होते व त्यांना महाराजांचे देऊळ बांधायची खूप ईच्छा होती. आता साई मंदिरात माऊली गुरुस्थान झाल्याने सर्वांना खूप आनंद झाला आहे. हे गजानन महाराजांचे देऊळ बांधण्यात कळस बुरकुले ह्याचा सिंहाचा वाटा होता.

व्यवसायाने एरोनॉटिक इंजिनियर असलेल्या कळसची आज आपण ओळख करून घेणार आहोत. सुरवातीला फक्त ४-५ कुटुंबांनी सुरु केलेला हा गजानन महाराज परिवार आज खूप मोठा झाला आहे. त्यांचे देऊळ बांधण्याचा हा प्रवास कसा झाला हे आपण कळसकडून जाणून घेऊ या. परंतु कळसला कसलेही श्रेय घ्यायला आवडत नाही. त्याचे एक आवडते भजन आहे:

"मेरा आपकी कृपासे, सब काम हो रहा है
करते हो तुम कन्हैया, मेरा नाम हो रहा है"

त्याचा असा विश्वास आहे की महाराज त्याच्या हातून सर्व काम करून घेतात. तो फक्त निमित्तमात्र आहे.

मी: "तुझे लहानपण कसे गेले? तुमच्या घरी आई वडील गजानन महाराजांचे भक्त होते का?"

कळस: "माझा जन्म ठाण्याचा असला तरी माझे लहानपण मुंबईत कांदिवली आणि बांद्राला गेले. घरी आई, वडील व लहान भाऊ असा सुखवस्तु परिवार आहे. वडील हिंदुस्थान पेट्रोलियम मध्ये मॅनेजर आणि आई BARC मध्ये काम करायची. आमच्या घरी सगळे स्वामी समर्थांचे भक्त होते.

मला लहानपणापासून विमानांचे फार आकर्षण होते. आणि थोडा मोठा झाल्यावर मी एरोनॉटिक इंजिनीअर होण्याचे ठरवले. मग अमेरिकेतील डेटोना बीच इथली Embry Riddle ही युनिव्हर्सिटी ह्या शिक्षणासाठी जगात सगळ्यात चांगली आहे असे कळले. NASA चे सगळे इंजिनीअर्स इथून डिग्री घेतात आणि त्यांचा एविएशन/एरोस्पेस प्रोग्राम खूप चांगला आहे. मलाही इथून डिग्री घेण्याची ईच्छा होती. Aviation Maintenance Management ही प्रथम असोसिएट डिग्री घेतली. त्यामुळे मला विमानांवर काम करायला मिळाले. हा अनुभव खूप चांगला होता. मग Embry Riddle Aeronautical University मध्ये प्रवेश घेतला. Aerospace Engineer झालो."

June 2025

मी: "मग डिग्री मिळाल्यावर जॉब लगेच मिळाला का?"

कळस: "जॉब मिळाला पण मला ग्रीन कार्ड मिळायला खूप त्रास झाला. माझ्या वडिलांना काही वर्षांनी ग्रीन कार्ड मिळाले. त्यांच्यामुळे आईला व धाकट्या भावालाही मिळाले. पण तोपर्यंत मी २१ वर्षांचा झाल्याने मला ग्रीन कार्ड मिळाले नाही. दरवर्षी वर्क परमिट मिळायचे. शेवटी वडील अमेरिकेचे सिटीझन झाले आणि मग मला तीन वर्षांनी ग्रीनकार्ड मिळाले. अशी १४ वर्षे गेली! रामासारखा माझाही ग्रीन कार्डसाठी १४ वर्षांचा वनवास झाला!"

मी: "हो. पण तेव्हा तुझ्याबरोबर तुझी सीता नव्हती. ती कधी भेटली?"

कळस: "सोनालीची भेट स्वामी नारायणाच्या कृपेने व मित्रांच्या ओळखीने झाली. तेव्हा ती सिनसिनाटीला जॉब करत होती. तिची आई व तीन बहिणी अमेरिकेत होत्या. साधारण ६ महिने फोनवर बोलल्यावर मी अचानक तिला भेटायला सिनसिनाटीला गेलो. त्या भेटीत आम्ही लग्न करायचे ठरवले. दोघांच्या घरच्यांनी आम्हाला लग्नतच पाहिले. २००५ मध्ये टोलिडो, ओहायो इथल्या त्या वेळी नवीन असलेल्या मंदिरात आमचे लग्न झाले. मंदिरात झालेले ते पहिले लग्न होते. आता लग्न करून घेणाऱ्यांची रांग लागते."

मी: "सोनालीची कशात डिग्री आहे? तिला फ्लोरिडात लगेच नोकरी मिळाली का?"

कळस: "सोनालीचे लहानपण पुण्यात गेले व तिथल्या MIT कॉलेजमधून ती केमिकल इंजिनीयर झाली. नंतर इथे आल्यावर तिने Texas A&M मधून Environmental Engineering मध्ये मास्टर्सची डिग्री घेतली. लग्न झाल्यावर मी सिनसिनाटीला गेलो. पण तिथल्या थंडीला कंटाळून आम्ही फ्लोरिडात परत येण्याचे ठरवले. सोनालीला लगेच AECOM ह्या Environmental कंपनीत नोकरी मिळाली व ती अजूनही तिथेच काम करते. सोनालीचे लग्नानंतरचे नाव सोनिया आहे. सोनियाचा कळस!

मी लग्न झाल्यावर Gulf Stream, Bombardier इथे १६ वर्षे काम केले. आता Aum Unique Management ही माझी स्वतःची कंपनी आहे. बऱ्याच कंपन्यांची स्वतःची विमाने, प्रायव्हेट जेट्स असतात. त्या लोकांना नवीन विमान घेण्याचा किंवा न घेण्याचा सल्ला देणे, त्यांची विमाने maintain करणे असे माझे काम आहे. मी २०१४ मध्ये फायनान्स मध्ये MBA ची डिग्री घेतली आणि सीनियर मॅनेजमेंट मध्ये गेलो. हे झाले गजानन महाराजांच्या कृपेनेच."

मी: "मग गजानन परिवाराची सुरवात कशी झाली?"

कळस: "सोनिया बुलढाण्याची आहे. तिच्या घरी सगळे गजानन महाराजांचे भक्त आहेत. २०१० साली आम्हाला गजानन महाराजांचे काही भक्त भेटले.

आम्ही श्री गजानन महाराज अमेरिका परिवार (ShriGMAP) संस्था सुरू केली. बे एरिया कॅलिफोर्निया येथे गजानन महाराजांची पहिली मूर्ती स्थापन केली. आम्ही एकमेकांच्या घरी भेटून नामजप करायचो. आम्ही आमच्या घरी दत्त जयंतीही करत असू."

गजानन महाराजांचे देऊळ फ्लोरिडामध्ये तयार व्हायला २०२२ साल उजाडले. त्या आधी लेक वर्थ फ्लोरिडा इथे साईबाबांचे देऊळ कसे झाले हे बघावे लागेल.

लेक वर्थला साईबाबांचे देऊळ बांधत आहेत असे कळसला २०१६ साली कळले. कळस व आणखी ४-५ कुटुंबातील लोक त्यांना भेटायला गेले. त्यांना Volunteer म्हणून मदत करायची ईच्छा सांगितली. आता जिथे साईबाबांचे मंदिर आहे, तिथे जायला रस्तादेखील नव्हता. सगळीकडे चिखल आणि फक्त मंदिराच्या बाहेरच्या ४ भिंती बांधलेल्या होत्या.

९ एप्रिल २०१६ हा स्वामी समर्थ यांचा प्रगटदिन होता. कळस व मित्र-मंडळी साई बाबांची छोटी पूजेची मूर्ती घेऊन तिथे गेले. त्यांनी मूर्तीची पूजा केली व आरत्या म्हटल्या. शेवटची आरती सुरु झाल्यावर बाहेर आकाशात फायर वर्क्स सुरु झाले. त्या दिवशी कुठलाही सण किंवा अमेरिकन सुट्टीचा दिवस नव्हता.

कळसला त्या क्षणीच साई कृपेने अभंग स्फुरला:

“लेकवर्थ आमची शिर्डी

अमेरिकेत आले साई

झाले मंदिर सुंदर

शांती वसे निरंतर

स्वामी समर्थ प्रकट दिनी

झाली पहिली हो आरती

गगनी आतिशबाजी

उजळती लक्ष ज्योती

या हो या हो सारेजण

करू साईसी वंदन ”

मी: "वा! किती सुंदर अभंग सुचला तुला! मग साईबाबांचे मंदिर कधी बांधून पूर्ण झाले?"

कळस: "२०१७ च्या एप्रिलमध्ये स्वामींच्या पुढील वर्षाच्या प्रकट दिनी मंदिराचे काम पूर्ण होऊन साईबाबांची मोठी मूर्ती आणली व तिची प्राणप्रतिष्ठा केली. पुढे २०२२ साली गजानन महाराजांच्या प्रगटदिनी दुसऱ्या मंदिराचे काम पूर्ण होऊन स्वामी समर्थ, गजानन महाराज आणि साई यांच्या मूर्ती स्थापन झाल्या. या मंदिराचे नाव माऊली गुरुस्थान आहे. हळू हळू लोकांना कळल्यावर आज १६५ कुटुंबे महाराजांच्या प्रगटदिनाला येतात. आम्ही सर्वजण दोन्ही मंदिरांची कामे आनंदाने करतो."

मी: "आता दोन्ही मंदिरात कुठले उत्सव असतात?"

कळस: "मोठे उत्सव म्हणजे दसऱ्याला साईबाबांची पुण्यतिथी असते. शिवाय गजानन महाराजांचा प्रगटदिन व पुण्यतिथी, स्वामी समर्थांचा प्रकट दिन आणि पुण्यतिथी, आषाढी एकादशी, मंदिराचा वार्षिक उत्सव असे सर्व उत्सव मोठ्या थाटामाटाने सर्व भक्त मंडळी करतात. दर रविवारी अभिषेक व गुरुवारी संध्याकाळी आरती, पालखी आणि सर्व भक्तांसाठी जेवण असते."

कोरोनाच्या काळात सर्व जगाची कोरोनाच्या संकटातून मुक्ती व्हावी म्हणून कळसने रोज रात्री ९ ते १० नामजप, हनुमान चालीसा, रामरक्षा असे म्हणायला सुरवात केली. Zoom मीटिंगवर अमेरिका, भारत, ऑस्ट्रेलिया, स्वित्झर्लंड, हॉंगकाँग अशा वेगवेगळ्या देशातील महाराजांचे भक्त त्यात सामील होत असत. कोरोना संपल्यावर माऊली गुरुस्थानासाठी संकल्प झाला.

कळसच्या दोन्ही मुली सानिका आणि राधिका कुठेही असोत, नामजप नक्की करतात. हा नामजप पाच वर्षांनंतर अजूनही दररोज अखंड चालू आहे हे दत्त गुरूंच्या कृपेनेच.

मी: "तू स्वतः वेगवेगळ्या पूजा सांगतोस त्याचे कुठे शिक्षण घेतलेस?"

कळस: "अमेरिकेतील बृहन महाराष्ट्र मंडळ ह्या संस्थेने २०२३ मध्ये पौरोहित्य हा नवा वर्ग सुरु केला. इथल्या मंदिरातले सगळे गुरुजी उत्तरेकडचे किंवा दक्षिणेकडचे होते. आपल्या महाराष्ट्रीयन पद्धतीच्या पूजा त्यांना सांगता येत नाहीत. म्हणून मी हे शिक्षण घेण्याचे ठरवले. दर रविवारी ४ तास असे वर्षभर शिक्षण होते. आता मी गणपती पूजन, सत्यनारायण, गृहप्रवेश, वाहनपूजा अशा अनेक पूजा सांगू शकतो. बरेच लोक मला पूजेसाठी बोलावतात. मला सांगायला अत्यंत आनंद होतो की फेब्रुवारी २०२५ मध्ये सिँटलला विठ्ठल रखुमाई आणि गजानन महाराजांच्या मूर्ती स्थापना झाल्या, त्यात सहकार्य करायचे महत्वाचे मला मिळाले ते विठ्ठल रखुमाई कृपेनेच."

मी: "तू नुकतीच मानसरोवर व कैलासपर्वत अशी प्रदक्षिणा करून आलास. तो अनुभव कसा होता?"

कळस: "हो. अशी संधी मला मिळाली आणि मी तिथे जाऊन आलो, हे माझे भाग्यच आहे असे मी समजतो. शंकराने बोलावल्याशिवाय तुम्ही कैलासला जाऊ शकत नाही. २०२२ च्या डिसेंबरला मला कळले की माझे एक मित्र साउथ इंडियन प्रीस्ट २०२३च्या जूनमध्ये कैलास प्रदक्षिणा करणार आहेत. ते तिरुपती बालाजी मंदिरात गुरुजी होते. मी पण त्यांच्याबरोबर जाण्याचे ठरवले.

कैलास पर्वत चीनमध्ये असल्याने पहिल्यांदा चीनचा Visa घ्यावा लागतो. तो मिळाल्यावर आम्ही खाटमांडु नेपाळला गेलो. तिथे परत तुमचा पासपोर्ट काढून घेतात व बैजिंगला पाठवतात. मग तिथून परवानगी मिळाल्यावर तुम्ही पुढे जाऊ शकता. त्या आधी तुमच्या फोनचीही कसून तपासणी होते. माझ्याबरोबर ४ तेलगू लोक होते.

आम्ही ५ जण बसने मानसरोवरला पोचलो. तिथे राहण्यासाठी अगदी साध्या खोल्या आहेत. एका खोलीत ५-६ खाटा असतात. बाथरूमही अगदी बेसिक सोई आहेत. आमच्याबरोबर ३ स्वयंपाकी व ४ शेरपा मदतीला होते. ते आमच्यासाठी सात्विक जेवण बनवत असत. आमच्या चायनीज शेर्पाने आमचे पासपोर्ट ताब्यात घेतले. ३ दिवस

प्रदक्षिणा करायला लागले. तेवढ्यात ६-७ चेक पॉईंट लागतात. तेव्हा तो चायनीज शेरपा आमचे पासपोर्ट दाखवून त्यांच्याशी बोलत असे.

मानसरोवरचे पाणी अतिशय स्वच्छ आहे. मानसरोवर व तिथून दिसणारा कैलास पर्वत हे दृश्य अतिशय मनोहर आहे. रात्री देव मानसरोवरांत अंधोळ करायला येतात असा समज आहे. पहिल्या रात्री १२ वाजता सगळे मानसरोवराच्या काठी हे

June 2025

बघायला जमले. परंतु सगळे कंटाळून निघून गेल्यावर तीन तासांनी मला तारे (bright lights) पाण्यात डुबक्या मारत आहेत असे अविस्मरणीय दृश्य दिसले.

तिथे जवळच दुसरा राक्षस तलाव आहे. त्याचे पाणी विषारी असून त्यात मासे किंवा दुसरे प्राणी जगू शकत नाहीत. त्यात रावणाने अंधोळ केली होती असे मानतात.

९०% लोक मानसरोवर पाहून परत जातात. काही लोक मोटारीने प्रदक्षिणा करतात. फक्त ५% लोक चालत कैलास पर्वताची प्रदक्षिणा करतात. मी ५२ किलोमीटर चालत जाऊन प्रदक्षिणा पूर्ण केली. आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे मला एवढ्या उंचीवर चालतांना ऑक्सिजन लागला नाही. ही महादेवाची कृपा."

कळसच्या कैलास प्रदक्षिणेबद्दल ऐकतांना मी पण भारावून गेले.

आज अमेरिकेत कॅलिफोर्निया, बोस्टन, सिँटल व लेक वर्थ अशा अनेक ठिकाणी गजानन महाराजांची देवळे आहेत. गजानन गुंजन विश्व परिवार ही संस्था त्यांच्या शिकवणुकीचा प्रचार करते. कळस आपला फ्लोरिडाचा प्रतिनिधी आहे. आज भारत, मॉरिशस, दुबई, कॅनडा, इंग्लंड अशा जगभर सर्व ठिकाणी गजानन महाराजांचे भक्त आहेत. पण कळस म्हणतो की फक्त लेक वर्थचे एकच मंदिर असे आहे की जिथे दोन कळस आहेत. एक कळस मंदिराच्यावर आणि दुसरा कळस महाराजांच्या पायाशी! कळसाच्या हातून महाराजांची अशीच सेवा होत राहो ही सदिच्छा!

जर कोणाला माऊली गुरुस्थानाबद्दल अधिक माहिती हवी असेल तर ShriGMAP.org या वेबसाइट वर जावे.

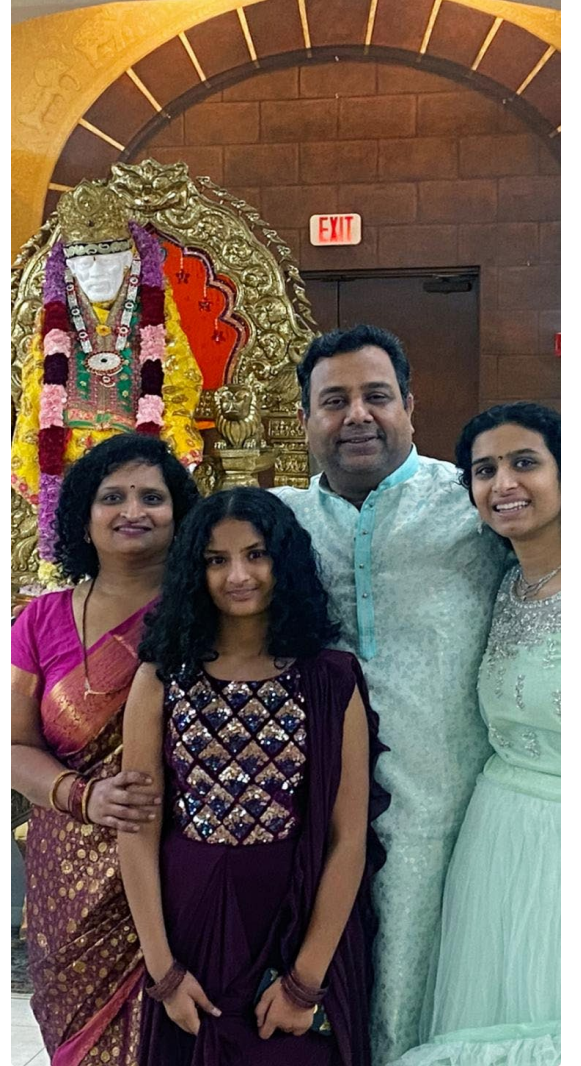
E-Mail: kalas@usa.com

Kalas Narayan Burkule

[561-703-8739](tel:561-703-8739)

Kalas@usa.com

sujatass@hotmail.com

June 2025

साहित्याचे माणिकमोती

लेखिका - ललिता गंडभीर

अंतूमामाचे लग्न

मी चवदा वर्षांची असतांना अंतूमामा कायमचा अमेरिकेत रहायला आला. अंतूमामा हा माझ्या आईचा सर्वात धाकटा भाऊ. तो माझ्या आईपेक्षा दहा वर्षांनी लहान होता. आईची सर्वात मोठी बहीण तार्ईमावशी, दोन मोठे भाऊ व आई ही वर्षा दीड वर्षांच्या अंतराने झालेली भावंडं होती. आईनंतर आजी आजोबांना उतारवयात अनंता झाला.

तो सर्वांचा लाडका होता. आजी त्याला अजूनही 'अंतुल्या' म्हणत असे.

माझी आई सुमित्रा. तिचं लग्न झाल्यावर ती अमेरिकेला आली. डॅडी व ती न्यू जर्सीला स्थायिक झाले. अमेरिकेत माझा व शमाचा जन्म झाला. आई दर उन्हाळ्याच्या सुट्टीत मला व शमाला घेऊन नाशिकला आजी-आजोबांच्या घरी जात असे. नाशिकला आजी-आजोबांचा मोठा बंगला होता. भोवती आंबे, पेरू, चिक्कू, पपई अशी फळं व शेवंती, अबोली, गुलाब, सदाफुली अशी फुलं असलेली बाग होती. त्या घरात आजी, आजोबा, तीन मामा, दोन मामी व मामेभावंडं हे कायमचे वस्तीला होते. सुट्टीत ह्या सर्वात आमची व मावसभावंडांची भर पडायची. समयस्क मुलं असल्याने तिथे खूप मजा यायची.

आईच्या भावंडात अंतूमामा धड ना मोठया भावंडात, धड ना आमच्या बरोबरचा असा होता. तो आमच्याशी क्रिकेट, पत्ते, कॅरम असे खेळ खेळायचा. मुलांना चिडवणं हा त्याचा आवडता उद्योग होता. मला त्याचा खूप राग यायचा. मी त्याला 'अंतुडया', 'मामुडया' असं वेडवाकडं बोलायची. तो हसायचा. आणखी चिडवायचा. मग आम्हाला आईस्क्रिम खायला न्यायचा. एकूण आमची दोस्ती होती.

नाशिकला मी व शमा मराठी बोलायला शिकलो. आईने शिकवणी ठेवून आम्हाला मराठी बोलायलाही शिकवलं.

अंतूमामा सव्वीस वर्षांचा असतांना त्याचे लग्न ठरलं. आई व आम्ही दोघी बहिणी लग्नाच्या आधी दहा दिवस नाशिकला पोहोचलो. हळूहळू बंगला पाहुण्यांनी भरला. पाहुणे दाटीदाटी करून झोपायचे. तीन चार पंगती उठायच्या. लग्नाच्या आदल्या दिवशी सर्वांचा उत्साह दुथडी भरून वाहत होता.

त्या रात्री नवऱ्या मुलीचे वडील मान खाली घालून आले. त्यांचा चेहेरा उतरलेला होता. ते आजोबांबरोबर कुजबुजत काहीतरी बोलले. आजोबांचा आवाज थोडा वरती चढला. मग नवऱ्यामुलीचे वडील पाणीसुद्धा न पिता निघून गेले.

घरात सगळीकडे कुजबुज सुरू झाली. वातावरणातला उल्हास फुगा फुटल्याप्रमाणे विरला. सर्वात शेवटी आम्हा मुलांना कळलं, "नवरीमुलगी दुपारी घर सोडून दुसऱ्या कुणाबरोबर पळून गेली." त्या माणसावर तिचं प्रेम होतं. पण आईवडिलांमुळे तिने ह्या ठरवलेल्या लग्नाला संमती दिली होती. खरं तर भारतीय पद्धतीनुसार

June 2025

आजीआजोबांनी त्या पुण्याच्या मुलीची चौकशी केली होती. पण तिच्या प्रेमप्रकरणाबद्दल त्यांना कुणीही माहिती दिली नव्हती किंवा चुगली केली नव्हती.

लग्नाच्या दिवशीच बहुतेक पाहुणे "ठरेल हो परत अंतूचं लग्न. तेव्हा येऊ." असं म्हणून निघून गेले. दोन दिवस घरावर अवकळा पसरली. मग सगळं पूर्ववत झालं.

अंतूमामा दोन दिवस उदास झाला. मग म्हणाला, "बरं झालं, ती लग्नापूर्वी पळून गेली."

सर्वांनी माना डोलावल्या.

आजी म्हणाली, "तुला एक नाही, छप्पन्न मुली मिळतील."

सर्वांनी तिला दुजोरा दिला. लगेच वधूसंशोधनही सुरु झालं. आम्ही अमेरिकेला परतलो.

पुढच्या वर्षी मामाचं लग्न ठरतंय अशी बातमी आली. मग कळलं की त्या कुटुंबाला मामाचं 'पहिलं लग्न मोडलं' ही बातमी कुणीतरी सांगितली. मग त्या मुलीचे आईवडील आजीआजोबांना भेटायला आले. आजोबांनी त्यांना सांगितलं, "आमच्या अनंताच लग्न ठरलं होत. पण आदल्या रात्री मुलगी पळून गेली. तिचं दुसऱ्या कुणावर प्रेम होत. तिच्या आईवडिलांनी जबरदस्तीने हे लग्न तिच्या मनाविरुद्ध ठरवलं होतं. ह्यात आमच्या अनंताचा काही दोष नाही." त्यांना ते पटलेलं दिसलं. पण तरीही त्यांनी काहीतरी सबब पुढे करून लग्न मोडलं.

ही घटना घडल्यावर मामा म्हणाला, "मी आता लग्नच करणार नाही." आजी, आजोबा, ताईमावशी व मामा ह्या सर्वांनी त्याला खूप समजावलं. पण तो बधला नाही. मग त्याने भारत सोडून अमेरिकेला येण्याचा निर्णय घेतला.

मामा इंजिनीअर होता. डॅडींनी त्याला नोकरी शोधायला मदत केली. आणि तो अमेरिकेला पोचला. आमच्या जवळ त्याने एक बेडरूमचे अपार्टमेंट भाड्याने घेतले. तो दोन रात्री जेवायला आमच्याकडे यायचा. डॅडीची त्याच्याबरोबर इंडियाच्या आणि अमेरिकेच्या राजकारणाबद्दल कंटाळवाणी चर्चा व्हायची. आई त्यात भाग घेत नसे. ती मामाच्या मागे "लग्न कर. तुझं लग्न जमवते" म्हणून भुणभुण करत असे.

त्यावर मामा 'स्त्रीवर्ग कसा वाईट असतो' ह्या विषयीच त्याचं पुराण चालू करत असे. आई मग मला माझ्या खोलीत घालवून द्यायची.

एकदा मामा गेल्यावर मी म्हटलं, "मामा इज अ वूमन हेटर नाऊ". त्यावर आई म्हणाली, "अग, त्याची दोन लग्न जमली आणि मोडली ना, म्हणून त्याला धक्का बसलाय. थोडा वेळ जाऊ दे. तो बदलेल. मी त्याचं मन वळवतेय."

मामाने निक्षून 'नाही' म्हणून सांगितलं होतं तरी आईने त्याचं लग्न जमवायचे प्रयत्न चालू ठेवले. मी म्हटलं, "आई, तू त्याच्यासाठी भारतात वाढलेली मुलगी शोध. इथे वाढलेल्या मुलीचं त्याच्याशी जमणं शक्य नाही. तो अगदी 'वूमन हेटर' झालाय."

आई म्हणाली, "रजनी, तू तुझं तोंड बंद ठेव. अंत्या त्याचं मन बदलेल."

मी म्हटलं, "वुई विल सी."

June 2025

एक दिवस मी आणि शमाने शमाच्या खोलीत दरवाजामागे लपून आई, डॅडी आणि अंतूमामाचं संभाषण चोरून ऐकलं. डॅडी फक्त ऐकण्याचं काम करत होते.

त्याचं असं झालं की आईला पाट्या करण्याची हौस होती. त्या दिवशी आमच्याकडे जंगी पार्टी झाली होती. अशा पाट्यात मामा हा आईचा उजवा हात असल्यासारखा काम करायचा. आईच्या मैत्रीणींनाही तो आवडू लागला होता. मधूनमधून कुणाच्या घरी भाची, पुतणी अशी एखादी लग्नाची मुलगी पाहुणी म्हणून यायची. मग तिला अप्रत्यक्षरित्या मामाला दाखवायचा कट व्हायचा. आई पार्टी करायची. त्या पार्टीत आईची मैत्रीण त्या मुलीला घेऊन यायची. मामाची तिच्याशी ओळख करून दिली जायची. पुढे सगळं आपसूक जमेल ही आशा.

अशीच एक पार्टी झाली होती. आवराआवर करून आई, डॅडी व मामा वाईनचा ग्लास हातात घेऊन लिव्हिंगरूममध्ये बसले होते. मीपण तिथे होते. पण आईने मला हाकललं, "जा ग झोपायला आता. खूप उशीर झालाय." मी तोंड वाकडं करून झोपायला म्हणून गेले ती शमाच्या खोलीत. शमा जागीच होती. दरवाजामागे बसून लिव्हिंगरूममधलं संभाषण ऐकत होती. मीपण तिला सामील झाले. शमेच्या खोलीतून लिव्हिंगरूममधलं संभाषण बऱ्यापैकी ऐकू येत होतं. शिवाय त्या तिघांवरही वाईनचा थोडासा परिणाम झाल्याने त्यांचे आवाज जरा वर चढले होते.

माझ्या अपेक्षेप्रमाणे आईने मुद्द्याला घातला.

"अंत्या, कशी काय वाटली तुला सुनंदा?"

"छान आहे. "

"तिला न्यूयॉर्क बघायचंय."

"मला वेळ नाही. सुमाताई, तुला कितीदा सांगितलं, मला लग्न करायचं नाही."

वाद सुरु झाला होता. इथून पुढे डॅडी फक्त श्रोत्याचं काम करणार होते, मिस्कील हसत. हा वाद ही त्यांची करमणूक होती.

" अरे पण" आईचं वाक्य तोडत मामा म्हणाला, "हे बघ, माझं दुसऱ्यांदा ठरत असलेलं लग्न मोडलं ना, तेव्हापासून मी माझ्या भोवतालच्या विवाहित व अविवाहित बायकांच्या वागण्याचा अभ्यास करायला सुरवात केली."

आईने विचारलं, "अस्सं का? काय निष्पन्न झालं रे अंत्या, तुझ्या अभ्यासातनं?"

"मी जे बोलतोय ते आपली आई, तू व ताई हे तीन अपवाद सोडून इतर बायकांबद्दल आहे."

आता डॅडी मोठ्याने हसू लागले.

"आपल्या घरातल्या त्या दोन पुण्याच्या कैदाशिणी" मामाने सुरवात केली.

June 2025

"कैदाशिणी?" आईने विचारले. मला कैदाशिणीचा अर्थ समजला नाही. पण मामा कुणालातरी 'वाईट म्हणतोय' हे समजलं.

" हो, कैदाशिणी. तुझ्या आणि माझ्या दोन वहिन्या. आईने हौसेने पुण्याच्या मुली सुसंस्कृत म्हणून निवडलेल्या."

"चांगल्या आहेत दोघी." आईने वहिन्यांची बाजू घेतली.

"तुझ्याशी सगळेच गोड! तू येतांना खूप गिफ्ट्स आणतेस, स्वतःच्या खर्चाने पूर्ण कुटुंबाला कुठेतरी सुट्टीला नेतेस. तुला एक साडी दिली की त्यांचं काम भागतं. म्हणून तुझ्याशी त्या चांगल्या वागतात." मामा थांबला. मग म्हणाला, "एरवी त्यांचे खरे रंग दिसतात."

"प्रत्येक वहिनी आपला मुलगा आणि मुलगी 'हुशार, गुणी आणि सुंदर' असं म्हणते. खरं तर त्या चौघा मुलांना साधारण सारखेच मार्क मिळतात. पण आपल्या मुलाला किंवा मुलीला थोडे जास्त मार्कस मिळाले तर प्रत्येकजण प्रौढी मिरवायला लागते. मीरा उत्तम गाते म्हणून प्रभावहिनी जळतात आणि बंड्या उत्तम क्रिकेट खेळतो म्हणून रमावहिनींना हेवा वाटतो. मीरा खूप गोरी. तर प्रभावहिनी शेजारणीला काय सांगत होत्या माहीत आहे? "मीरा असेल गोरी पण नाकाचा वडा पाहिला का?" आणि खरं तर स्वयंपाक आजीबाईच करतात. त्यांनी केलेला एखादा पदार्थ बरा झाला की "मी त्यांना मदत केली होती बरं का!" असं दोघींपैकी एकजण म्हणतेच."

"त्या दोघी सासूसासऱ्यांबरोबर बऱ्या आहेत ना!" आई म्हणाली.

"सासूसासऱ्यांबरोबर नव्हे, बंगल्याशी बऱ्या आहेत म्हण. एकदा त्या दोघींना बंगल्याचे तीन भाग कसे पाडता येतील याची चर्चा करतांना मी ऐकलं होतं. आता मी अमेरिकेला आलो ना म्हणून त्यांना आनंदाच्या उकळ्या फुटत होत्या. समजलीस का तार्ई? शिवाय आईच्या दागिन्यांवरही त्यांची नजर आहे. आई त्यांना सांभाळून घेते."

आई म्हणाली, "तुझ्या काक्या, माम्या आहेत. त्या आपल्याशी चांगलं वागत होत्या की नाही? त्या किती प्रेमळ आहेत!"

"आपण मुलं म्हणून आपल्याला समजत नव्हतं. आता तुला सांगतो. नयनामामी आहेत ना, त्या राग आला की जगदंबेचे रूप धारण करतात. इतक्या मोठ्याने बोलतात की पूर्ण गल्लीच्या कानठळ्या बसतात. त्यांचे मुलगे लग्न होताच वेगळे झाले. ते आपल्या आईला ओळखतात."

आई चांगलीच वैतागली असावी. तिने "अस्सं का?" म्हटलं त्या सुरावरून मला समजलं.

तिच्या वैतागाला मुख्य कारण अंतूमामा डॅडींसमोर तिच्या माहेरच्या माणसांचे दोष उकरून काढत होता. आईच्या माहेरच्या माणसांची थट्टा करणं हा डॅडींचा आवडता छंद होता. सख्खा भाऊच तिच्या माहेरच्यांचा पाणउतारा करत होता. डॅडींचं मनोरंजन होऊन ते मधूनमधून मोठ्याने हसत होते.

अंतूमामाला आवरणं अशक्य होत.

June 2025

"सरोजकाकी आहेत ना, त्या एवढ्या उधळ्या आहेत की रामकाकांचं दिवाळं निघायची पाळी आली आहे. 'आपण सुंदर' म्हणून त्यांना गर्व आहे. त्या नटण्याथटण्यात खूप वेळ घालवतात. मुलांकडे त्यांचं लक्ष नसतं. रामकाका बाबांचं देणं लागतात."

"पुरे, पुरे, पुरे." आई म्हणाली.

"हे तुला ऐकायलाच हवं." मामा म्हणाला.

"आजोबा गेल्यावर 'आपल्या आईला हुंडा दिलाय म्हणून आणखी काही देण्याची जरूरी नाही' असं दोन्ही माम्यांचं म्हणणं होत. शेवटी काहीतरी द्यायलाच पाहिजे म्हणून त्यांनी नाशिकच्या गावाबाहेरचा पडीक प्लॉट आईला दिला. बाबांनी त्यावर बंगला बांधला. थोडे पैसे गोळा करून केमिस्टचं दुकान काढलं. ते चांगलं चालू लागलं. बाबा श्रीमंत झाले म्हणून माम्या जळफळतात."

"झालं का सांगून?" आईने उपरोधिक सुरात विचारलं.

"नाही. अजून दोन वाक्यांत मावशीचं सांगायचय." मामा म्हणाला.

"तुला असेल सांगायचं, पण मला नाही ऐकायचं. अंत्या, सांग या जगात एकतरी निर्दोष बाई तुला सापडली का?" आईने विचारले. ती बरीच रागावली होती.

"तीन सापडल्यात. आई, मंदाताई आणि तू." मामाने सांगितलं.

मोठमोठ्याने हसत डॅडी म्हणाले, "तुझी आई आणि मंदाताई असतील गुणवान. पण तुझी ही बहीण तशी नाही. तिच्या दुर्गुणांची यादी सांगू का?"

हे ऐकून शमाने तोंडावर हात दाबला आणि ती तिच्या बेडवर उशीखाली तोंड लपवून खदाखदा हसू लागली.

आता डॅडीचं आणि आईचं भांडण सुरु झालं.

"हो, हो. पुरुष सगळे सर्वगुणसंपन्न असतात वाटतं? दारू पिऊन बायकामुलांना मारतात! बायकांना टाकून देतात...." आई तावातावाने म्हणाली.

"थांब. आपली चर्चा भलतीकडेच वाहवतेय. आपण नंतर भांडू. मला अनंताला एक सल्ला द्यायचाय." इति डॅडी.

"सांगा एकदाचं काय ते!" आई बोलली.

"अरे अनंता," डॅडी म्हणाले, "बायका अशाच असतात. म्हणून कुणी लग्न करायच थांबलंय का? त्यातल्या त्यात बरी बघायची."

"म्हणजे मी त्यातल्या त्यात बरी वाटत?" आई खूप भडकली होती.

June 2025

डॅडींनी तिच्याकडे दुर्लक्ष केलं आणि ते म्हणाले, "अनंता, तू सरळ अमेरिकेत डेटिंग करायला सुरवात कर. डेटिंग केलं म्हणजे लग्न केलंच पाहिजे असं नाही. भारतीय बाईशी नाही पटलं तर इथली बघ."

इथे मी चक्क कान टवकारले. मला वाटलं होतं तेच झालं. आई आणखीनच भडकली.

"अहो, तुम्ही काय बरळताय! माझ्या भावाला अमेरिकन, परधर्मीय मुलीशी लग्न करायचा सल्ला देताय? आईबाबांचा थोडा विचार करा."

डॅडी म्हणाले, "केलाय. त्यांचे आता कितीसे दिवस राहिलेत? जुन्या रूढींना घट्ट पकडून ठेवणार का तू? तुझ्या भावाच्या सुखाचा विचार कर जरा."

"अस्सं? आपल्या मुलींसमोर कुठला आदर्श ठेवताय?"

आई उभी राहून कमरेवर हात ठेवून भांडत असावी. मी बेडवरून उठून परत दरवाजामागे येऊन खिदखिदणाऱ्या शमाच्या तोंडावर हात दाबला.

"तुझ्या मुलींचा जन्म इथला. पाण्यात राहून माशाशी वैर करता येत नाही." डॅडी म्हणाले.

"जातपात, धर्म पाहून मुलींची लग्न करायची ईच्छा असली तर गाशा गुंडाळून भारतात परत जा. त्यालाही उशीर झालाय बहुतेक."

"तुमच्याशी वाद घालेल तो मूर्ख." असं म्हणत पाय आपटत आई बेडरूममध्ये गेली असावी. धाडकन दरवाजा आपटल्याचा आवाज झाला. डॅडी मोठ्याने हसले. अंतूमामा म्हणाला,

"सॉरी! माझ्यामुळे तुम्हा दोघांत भांडण झालं."

डॅडी म्हणाले, "आज ना उद्या हे भांडण होणारच होतं, अनंता! तुला काय योग्य वाटेल ते तू कर."

"मला लग्नच करायचं नाही. आपण उगीच वाद घालतोय." अंतूमामा म्हणाला.

आई गेल्यावर अंतूमामा व डॅडी हे राजकारणाची चर्चा करू लागले. शमा झोपून गेली. मी पाय न वाजवता हळूच शमाच्या खोलीचा दरवाजा उघडला. हलक्या पावलांनी माझ्या खोलीकडे वळले तर डॅडीची हाक कानावर पडली, "रजनी, इकडे ये."

मी मुकाट्याने डॅडींसमोर जाऊन उभी राहिले.

"शमा झोपली का?"

"झोपली."

"तू तिच्या खोलीत काय करत होतीस?"

"आम्ही दोघी पुस्तक वाचत होतो."

June 2025

"खोटं! तू दरवाजामागे लपून आमचं संभाषण ऐकत होतीस."

"थोडं ऐकलं."

अंतूमामा हसत होता.

डॅडी म्हणाले, "ऐकण्याचा गुन्हा केलास; आता ही चर्चा ऐकलीस हे आईला समजू देऊ नकोस."

"गुन्हा म्हणजे काय?"

"क्राईम."

मी मान खाली घालून माझ्या खोलीत गेले.

ही चर्चा मी चोरून ऐकल्यावर बरेच दिवस गेले. मग एक दिवस मी शाळेतून घरी आले तर डायनिंग रूममध्ये चहा, बिस्किटं समोर मांडून आई, मामा आणि एक तरुणी बसलेली होती.

मी चकित झाले. "रजनी, ही जोनी, अनंताची गर्लफ्रेंड." आईने आमची ओळख करून दिली. "ही माझी मुलगी रजनी."

जोनीने उठून मला मिठी मारली.

मी बसलेल्या धक्क्यातून सावरत, "हॅलो, जोनी" म्हटलं.

"जोनी माझ्या अपार्टमेंट कॉम्प्लेक्समध्येच राहते." मामाने सांगितलं.

मी मामाला डॅडीने, "तू अमेरिकन मुलीशी डेटिंग कर." म्हणून सांगतांना ऐकलं होत. पण माझा 'वुमन हेटर' मामा प्रत्यक्ष अमेरिकन मुलीशी डेटिंग करेल असं मला वाटलं नव्हतं.

"जोनी हल्ली मला बऱ्याच पार्टींना नेते. एका लग्नालापण मी तिच्याबरोबर गेलो होतो."

मामा सांगत होता.

मामा अमेरिकन समाजात सोशलाईझ होऊ लागला होता. मी आईकडे पाहिलं. ती आनंदी दिसली.

संध्याकाळी मजेत जेवण झालं. जेवण झाल्यावर थोड्या वेळाने मामा व जोनी "थँक यू व बाय" म्हणून गेले. जेवतांना डॅडी सारखे मिस्कील हसत होते. आई जोनीबरोबर भारतीय पाककलेबद्दल बोलत होती. शमा व मी उगीच हसत होतो. जोनी म्हणाली, "Teenagers giggle like them. I used to giggle like that."

मामा व जोनी जाताच मी आईला विचारलं, "मला अमेरिकन मुलाबरोबर डेटिंग करू नकोस म्हणतेस, मग मामाचं हे काय चाललंय?"

June 2025

आई हताशपणे म्हणाली, "काय करू रजनी? मामाने भारतीय मुलींबद्दल मनात अढीच धरलीय. तो 'भारतीय मुलीशी लग्नच करणार नाही' असं म्हणतोय. मी त्याचं मन वळवण्याचा खूप प्रयत्न केला. पण तो ऐकतच नाही. माझा नाईलाज झालाय."

त्यानंतर जोनी दोनतीनदा आमच्या घरी आली. आई तिला भारतीय स्वयंपाक शिकवू लागली. तिने मला व शमाला मेकअप लावायला शिकवलं.

एका रात्री जेवतांना मामा म्हणाला, "जोनीने मला तिच्या आईवडिलांना भेटायला नेलं. चांगली आहेत माणसं."

डॅडी म्हणाले, "असं का! इथे मुली बॉयफ्रेंडशी सिरीयस असल्या तरच त्याला आईवडिलांना भेटायला नेतात. जोनी तुझ्याकडे पोटेशियल हसबंड म्हणून बघतेय."

आई खूष झाली. मामा थोडा विचारात पडलेला दिसला. मग एका रात्री आठ वाजता मामा अकस्मात आमच्या घरी आला. शमा व आई शॉपिंगला गेल्या होत्या.

बेल वाजताच बाबांनी दरवाजा उघडला. "ये अनंता. आज भलत्या वेळीच कसा आलास?"

मामा आत येऊन खुर्चीवर बसला. बाबांनी मला सांगितलं, "रजू चहा कर."

मी बेल वाजली म्हणून 'कोण आलं' ते पहायला लिफ्टिंग रुममध्येच आले होते. मामा थोडा गडबडलेला दिसला. मला लिफ्टिंग रुममध्येच थांबून त्यांचं संभाषण ऐकायचं होतं. पण डॅडी 'चहा कर' म्हणल्यावर माझा नाईलाज झाला. मी किचनमध्ये खुडबुडू लागले. पण माझं लक्ष होतं लिफ्टिंगरूममध्ये संभाषणावर.

"आज जोनीला घेऊन थाय रेस्टॉरंटमध्ये जेवायला गेलो होतो." मामा म्हणाला.

"कसं होत रेस्टॉरंट?" बाबांनी विचारलं.

"तिथे जोनीचा बॉयफ्रेंड भेटला; म्हणजे पूर्वीचा बॉयफ्रेंड. ती त्याच्याबरोबर राहत होती." मामा सांगू लागला.

प्रकरण फारच इंटरेस्टिंग होत चाललं होतं. मी चहा व बिस्कटे ट्रेमध्ये घालून लिफ्टिंगरूममध्ये पोचले.

मी पोचताच संभाषण थांबलं. मामा कावराबावरा झालेला दिसला.

डॅडी म्हणाले, "रजू चहा ठेव आणि तुझ्या खोलीत जा. चोरून संभाषण ऐकू नकोस."

मी ट्रे टेबलावर ठेवून माझ्या खोलीत गेले आणि दारामागून संभाषण ऐकू लागले.

डॅडी म्हणाले, "तुला काय म्हणायचंय अनंता?"

"तो जोनीचा सातवा बॉयफ्रेंड. ती त्याच्याबरोबर राहत होती." मामा परत तेच म्हणाला.

"त्यात काय मोठं? अमेरिकेत तशी पद्धत आहे." बाबांनी सांगितलं.

June 2025

"पण ---पण --- ती त्याच्याबरोबर राहत होती." मामा चाचरत बोलला.

डॅडी मोठ्याने हसले आणि म्हणाले, "अनंता, तुला काय म्हणायचं आहे ते मला समजलं. हे बघ, व्हर्जिनच हवी असली तर अमेरिकेत तुला बारा वर्षांच्या मुलीशी लग्न करावं लागेल." असं म्हणून ते परत हसू लागले.

मी दाराआडून पळाले आणि शमासारखं उशीत तोंड लपवून खिदखिदू लागले.

तेव्हाच्यात आई व शमा आल्या. मी बाहेर आले. मामाचा चेहेरा पडलेला होता.

एक दिवस आईने मला सांगितलं, "तुझ्या भाषेत 'मामा ब्रोक अप विथ जोनी.' आईला वाईट वाटलेलं दिसलं. "छान होती मुलगी. काय करणार? माझा भाऊच विचित्र आहे."

मी आईला मामाच्या आणि डॅडीच्या चोरून ऐकलेल्या संभाषणाविषयी काही सांगितलं नाही.

आता मामा नव्या नव्या गर्लफ्रेंड्स आईला भेटायला आणू लागला. त्यांची मैत्री सहा सात महिने टिकायची. डॅडी त्याच्या मैत्रिणींना 'अनंताच लेटेस्ट मॉडेल' असं म्हणू लागले. दर वेळी आई 'मामा त्याच्या ह्या नव्या गर्लफ्रेंडशी लग्न करेल' अशी आशा करायची.

मी हायस्कूलच्या शेवटच्या वर्षाला होते. आजी खूप आजारी झाल्याची बातमी आली. मामा व आई इंडियाला जाऊन आले. आजी हॉस्पिटलमध्ये होती. तिने, "अंत्या, कुणाशीही, कुठल्याही जातीच्या, धर्माच्या, देशाच्या मुलीशी लग्न कर, पण कर." अशी खुल्लम खुल्ली परवानगी दिली. ते डॅडींना आईने सांगतांना शमाने ऐकले. अर्थात तिने ताबडतोब माझ्या खोलीत येऊन मला ते ऐकवलं.

नंतर आजी गेली. मामा व आई खूप रडले. थोड्याच दिवसात आजोबाही गेले.

मामा व आईने आपला नाशिकच्या बंगल्यातल्या हिस्सा दोन मामांना व ताईमावशीला देऊन टाकला. ताईमावशीला थोडे पैसे देऊन दोन मामांनी त्या बंगल्याचे दोन भाग केले व ते त्यात राहू लागले.

आम्ही आता पूर्वीप्रमाणे भारतात जात नाही.

मी कॉलेजमध्ये पोचले.

अंतूमामा दर सहा महिन्यांनी डॅडीच्या भाषेत 'नवं मॉडेल' आणत राहिला. शमा मला फोनवरून 'नव्या मॉडेल'चं वर्णन करून सांगू लागली.

ताईमावशी लग्नाबद्दल मामाचं मन वळवायला येऊन गेली. ती आल्यावर डॅडी म्हणाले, "दोन बहिणी धाकट्या भावाचं लग्न जमवणं हे आपलं आद्य कर्तव्य मानतात." ताईमावशीच्या उपदेशाचा मामावर शून्य परिणाम झाला.

ताईमावशीला मामाची, ती आली होती तेव्हाची गर्लफ्रेंड 'सोफी' भेटली. त्या गोऱ्या, निळ्या डोळ्यांच्या मुलीला बघून ताईमावशी खूष झाली. कधी तरी, केव्हा तरी तिला 'मामा व सोफी मामाच्या अपार्टमेंटमध्ये लग्न न करता राहतात' याचा शोध लागला असावा. तिला एअरपोर्टवर पोचवायला मी आईबरोबर गेले होते तेव्हा ती आईच्या कानात कुजबुजली, "सुमे, अंत्याने लग्न नाही केलं तरी त्याला स्त्रीसुख मिळतंय हे बघून मला आनंद झाला." मी

June 2025

मोठया मुश्किलीने येणारं हसू दाबलं आणि ताईमावशीला सोडून घरी आल्याबरोबर शमाला सांगितलं. शमा हसत जमिनीवर लोळू लागली. ... मग ती म्हणाली, "मामा सगळ्यांना उदारमतवादी बनवतोय."

डॅडी आता मामाला 'कन्फर्मड बॅचलर' म्हणतात. ते व त्यांचे मित्र, "मामा खरं लाईफ एन्जॉय करतोय. आम्हाला त्याचा हेवा वाटतो." असं काहीतरी बोलतात.

मी कॉलेजला गेल्यावर मामाने नोकरी सोडून धंदा सुरू केला. तो कल्पनेपलीकडे यशस्वी झाला. डॅडी म्हणतात, "पूर्वी अनंता एलिजिबल बॅचलर होता. आता तो रिच एलिजिबल बॅचलर झालाय. सुंदर, तरुण मुलींच्या त्याच्यावर उड्या पडतात."

अजूनही तो दर सहा आठ महिन्यांनी नवी गर्लफ्रेंड आणत असतो.

शमाने मामाच्या गर्लफ्रेंड्सचे फोटो काढून एक अल्बमच केलाय. त्यात सर्व वंशाच्या मुली आहेत. चिनी, फिलिपिनो, आफ्रिकन, अमेरिकन..... मामा अगदी ओपन माईंडेड आहे.

मामा आईला, मला व शमाला महागड्या गिफ्ट्स देत असतो.

भाऊबीजेला आईला त्याने हिऱ्याचा सेट दिला. मला वाढदिवसाला नवी कार घेऊन दिली.

आई अजूनही मामा लग्न करेल अशी आशा करतेय.

(‘एकता’ मासिकात पूर्वप्रकाशित)

lalitagandbhir@hotmail.com

June 2025

साहित्याचे माणिकमोती

सांस्कृतिक कट्टा – पुष्प १

लेखक - विनयकुमार जोशी

अमेरिकेत काही वेळा भारतीय सण एक दिवस अगोदर का?

॥ श्री गणेशाय नमः ॥

नमस्कार मंडळी! कसे आहात? नुकताच १ मे होऊन गेलाय, त्यानिमित्ताने पुनः एकदा महाराष्ट्र दिनाच्या सर्वांना खूप शुभेच्छा!! या “सांस्कृतिक कट्टा” सदराच्या माध्यमातून तुमच्याशी आपल्या संस्कृती विषयी हितगुज साधण्याचा एक उपक्रम हाती घेत आहे.

आजच्या विषयाला हात घालण्याअगोदर थोडी प्रस्तावना.. आम्ही २०१६ मध्ये भारतातून इथे वेस्टनला IT मधील नोकरी कामानिमित्त आलो आणि स्थायिक झालो. तेव्हापासून MMOSF शी जोडले गेले आणि आपली माणसे, संस्कृती यांच्याशी नाळ घट्ट जोडलेली राहिली. मी मुळचा कोकणातला – सिंधुदुर्ग जिल्ह्यातील परुळे, वेंगुर्ला येथील.. आणि आमच्या घरात पौरोहित्य (गावाकडील भाषेत भटपण) करायचा वारसा पारंपारिकपणे चालू आहे. त्याचे मूलभूत शिक्षण आणि आवड घरातील वडीलधारी माणसांना मदत करण्याच्या माध्यमातून निर्माण झाली होतीच. त्यातच इथे योगायोगाने BMM ने २०२२ मध्ये पौरोहित्य वर्ग सुरू केले आणि त्यात रीतसर पुढील शिक्षण घेत पूर्ण केले. त्यानंतर ओळखीतून सवडीप्रमाणे इथे पौरोहित्याचे काम पण सुरू झाले (आत्तापर्यंत सत्यनारायण पूजा, लग्न, वास्तुशांत, गृहप्रवेश इ. कार्ये केली आहेत)... त्यावेळी आलेल्या अनुभवातून, बोलण्यातून असे जाणवले की आपला धर्म, संस्कार, संस्कृती या बदल काहीसे अपसमज/गैरसमज किंवा अज्ञान आहे.. बरेचदा अशी विचारणा होते की “हे असं का?”... यातूनच अशी कल्पना सुचली की आपण जर आपल्या MMOSF च्या ‘दर्पण’ अंकातून एक छोटे सदर सुरू केले तर बऱ्याचजणांपर्यंत पोचता येईल.

प्रथम, एक सांगू आणि कबूल करू इच्छितो की, मी स्वतःला हिंदू धर्म, संस्कृती आदी विषयात ‘अधिकारी’ अजिबातच समजत नाही. पण माझ्या अभ्यासातून, वाचनातून आणि चिंतनातून मला ज्या गोष्टी कळल्या/उमजल्या त्या तुमच्याशी वाटाव्यात असे वाटले. त्यातून काही प्रबोधन झाले, काही फायदा झाला तर चांगलंच आहे. तुम्हालाही या येणाऱ्या विषयांबद्दल अजून जास्त माहीत असू शकेल, आणि ते तुमच्या प्रतिक्रियेतून जर कळले तर त्यातून माझेही ज्ञान वाढेल, मलाही फायदा होईल हाच यामागचा उद्देश आहे. या अंकातून श्रीगणेशा करतोय, जेवढे जमेल तेवढे आणि जसे जमेल तसे व्यक्त होईन... बाकी ‘त्याच्या’ इच्छेवर सोडतो.

तर आजचा आपला विषय आहे – अमेरिकेत राहताना आपले भारतीय सण काही वेळा एक दिवस अगोदर का येतात?

बऱ्याच लोकांशी बोलताना याच्याशी निगडीत प्रश्न आले – “पंचांगात तर त्या दिवशी मुहूर्त दिलाय मग तुम्ही मुहूर्त नाही असे का म्हणताय?” किंवा “गुढीपाडवा पंचांगात ३० मार्चला दिलाय, २९ ला अमावस्या दिसते मग तुम्ही २९ मार्चला गुढीपाडवा कसं काय सांगता?”.. मग आपण सण भारतातल्या पंचांगात सांगितले आहे त्याप्रमाणे करावे, का कसे?

याचे उत्तर/कारण या प्रश्नात आलेल्या ‘पंचांग’ या शब्दातच दडले आहे. पंचांग म्हणजे calendar - कालमान जाणण्याचे साधन. आपण दैनंदिन व्यवहारात वापरतो, ते ग्रेगोरियन पंचांग (Gregorian Calendar), जे आंतरराष्ट्रीय कालगणनेसाठी सर्वत्र वापरले जाते व ते सूर्याच्या पृथ्वी सापेक्ष स्थिति/उदय-अस्ताशी निगडीत आहे. पण भारतात बरेच शककर्ते होऊन गेले आणि त्यांनी त्यांची कालगणना सुरू केली; त्यांची पंचांग त्यांनी सुरू केली... ही बरीचशी पंचांगे चंद्राच्या सूर्य, पृथ्वी यांच्या सापेक्ष अवकाशातील स्थितीवर आधारित आहेत. आपले सण या पंचांगावर आधारित आहेत. या दोन प्रकारच्या पंचागातील फरक लक्षात घेतला तर आपल्याला आजच्या प्रश्नाबद्दल कळेल.

पंचांग = पंच+अंग = पाच अंगे. ही पाच अंगे कोणती? तर – वार, तिथी, नक्षत्र, योग आणि करण. एखाद्या दिवसाचे कालवर्णन करताना ही पाच मूलभूत अंगे आहेत, याव्यतिरिक्त इतर बाबींचाही समावेश असतो – जसे की महिना, ऋतु, संवत्सर, इ. यातील काही बाबी आपण आपल्या नेहमीच्या म्हणजे ग्रेगोरियन कॅलेंडरबरोबर तुलना करून बघू आणि त्यातून आपल्याला आजच्या प्रश्नाचे उत्तर मिळेल.

१. वार/दिवस – ग्रेगोरियन कॅलेंडर व हिंदू पंचांगात वार/दिवस संकल्पना आहे, परंतु त्याची परिभाषा वेगळी आहे. ग्रेगोरियन कॅलेंडरप्रमाणे दिवस मध्यरात्री १२ नंतर सुरू होतो... आपण हे आपल्या घड्याळात बघतो. मात्र, आपल्या हिंदू पंचांगप्रमाणे दिवस/वार सूर्योदयापासून पुढच्या सूर्योदयापर्यंत असतो.
२. दिनांक/तिथी – इथे दोन पंचांगात फरक आहे. ग्रेगोरियन कॅलेंडरमध्ये मुख्यतः ३०/३१ दिवस क्रमवारीने प्रत्येक महिन्यात (फेब्रुवारी वगळता) असतात, ज्याला दिनांक (Date) म्हणतात. हिंदू पंचांगात 'तिथी' ही संकल्पना आहे. प्रत्येक हिंदू महिन्यात १५ तिथी (प्रतिपदा ते पौर्णिमा/अमावस्या) ढोबळमानाने दोनदा येतात – एकदा शुक्ल/शुद्ध पक्षात आणि एकदा कृष्ण/वद्य पक्षात. उदा. शुक्ल/शुद्ध प्रतिपदा किंवा कृष्ण/वद्य अष्टमी असे आपण दिवसाचे वर्णन पंचांगात वाचतो. (तिथी म्हणजे काय, त्याचा चंद्र, सूर्य व पृथ्वी यातील संबंध, ढोबळमानाने दोनदा असे का म्हटले.. याबद्दल अधिक माहिती हवी असल्यास पुनः कधीतरी सविस्तर सांगेन.)

आता वरील दोन्ही गोष्टी एकत्र बघितल्या तर आपल्याला कळेल की, सूर्योदयापासून हिंदू पंचांगाप्रमाणे दिवस सुरू होतो आणि सूर्योदयावेळी जी तिथी असते ती तिथी त्या दिवसासाठी धरली जाते. पण त्याचबरोबर हे ही लक्षात घेतले पाहिजे की, तिथी दिवसभरात कधीही सुरू/संपू शकते; ती पूर्ण दिवस असेलच असे नाही. आपले सण या तिथीशी निगडीत आहेत – गुढीपाडवा चैत्र महिन्यातील शुक्ल/शुद्ध प्रतिपदेला, किंवा गणेशचतुर्थी भाद्रपद महिन्यातील शुक्ल/शुद्ध चतुर्थीला असते.

हा झाला अर्धा भाग, तरीही प्रश्न उरतोच की एक दिवस आधी का बर? त्यासाठी कालाप्रमाणेच स्थळाचे महत्व आहे ते लक्षात घेतले पाहिजे. भारतात, प्रामुख्याने महाराष्ट्रात, जी प्रचलित पंचांगे आहेत उदा. – कालनिर्णय (मुंबई), महालक्ष्मी (कोल्हापूर), निर्णयसागर (मुंबई), दाते (सोलापूर), रूईकर (कराड) इ. त्या पंचांगात दिलेले सण/मुहूर्त वेळा किंवा दिवसातील चंद्र/सूर्य उदय/अस्त याच्या वेळा, तिथी/नक्षत्र यांच्या प्रारंभ/समाप्तीच्या वेळा इ. हे तिथल्या त्या-त्या पंचांगकर्त्यांच्या स्थानिक वेळेप्रमाणे दिलेल्या असतात. त्या जशाच्या तशा अमेरिकेत मानता येणार नाही. तिला इथल्या स्थानिक वेळेप्रमाणे बघावे लागेल. भारतात जेव्हा एखाद्या दिवशी एखादी तिथी सूर्योदयानंतर सुरू होत असेल तर ती तिथी अमेरिकेत त्यादिवशी सूर्योदयावेळी असू शकते.

जसं की – महाराष्ट्रात या वर्षी २९ मार्चला दुपारी ४:२७ वाजता फाल्गुन कृष्ण/वद्य अमावस्या संपून चैत्र शुक्ल/शुद्ध प्रतिपदा सुरू झाली ती ३० मार्चला दुपारी १२:४९ पर्यंत होती. म्हणजे तिथे ३० मार्चला सूर्योदयावेळी चैत्र शुक्ल/शुद्ध प्रतिपदा आहे. त्यामुळे तिथल्या पंचांगात गुढीपाडवा ३० मार्चला दिला आहे. पण आपल्या इथे दक्षिण फ्लोरिडामध्ये जेव्हा २९ मार्चला सूर्योदय सकाळी ७:१९ ला झाला (भारतातील संध्याकाळचे ४:४९) तेव्हा चैत्र शुक्ल/शुद्ध प्रतिपदा सुरू झाली होती. म्हणजेच दक्षिण फ्लोरिडामध्ये गुढीपाडवा २९ मार्चला होता.

तर अशा प्रकारे तिथीची प्रारंभ वेळ, सूर्योदयाची वेळ, भारत व अमेरिका यातील वेळांमधील फरक या सर्वांच्या एकत्रित परिणामामुळे असे घडते आणि अमेरिकेत बऱ्याचदा आपले सण एक दिवस आधी येतात. आपले सण/व्रत साजरे करतो/पाळतो तेव्हा बऱ्याचदा त्याच्याशी निगडीत पूजा केली जाते. या पूजेत संकल्पापूर्वी स्थल-काळाचे उच्चारण केले जाते, त्यात दिवस नक्षत्र, तिथी इ.चा उल्लेख करून मग पूजेचा प्रारंभ होतो. त्यामुळे जर तुम्ही गणेशचतुर्थी निमित्त गणपती बसवून पूजा करणार असाल तर तो इथल्या स्थानिक वेळेप्रमाणे जेव्हा भाद्रपद शुक्ल/शुद्ध चतुर्थी असेल तेव्हाच करावी लागेल; ना की भारतातील वेळेप्रमाणे...

June 2025

२०२५-२६ या वर्षातील काही महत्वाचे सणांचे दिवस तुमच्या संदर्भासाठी खाली देत आहे. पहिल्या रकान्यात महाराष्ट्रातील पंचांगाप्रमाणे दिवस दिलाय तर दुसऱ्या रकान्यात दक्षिण फ्लोरिडातील स्थानिक वेळेप्रमाणे दिवस दिलाय.

महत्वाचे सण/उत्सव	महाराष्ट्र	स्थानिक	महत्वाचे सण/उत्सव	महाराष्ट्र	स्थानिक
गुढीपाडवा (चैत्र शुक्ल/शुद्ध प्रतिपदा)	३० मार्च	२९ मार्च	दसरा (आश्विन शुक्ल/शुद्ध दशमी)	२ ऑक्टो.	२ ऑक्टो.
रामनवमी (चैत्र शुक्ल/शुद्ध नवमी)	६ एप्रि.	६ एप्रि.	नरकचतुर्दशी (आश्विन कृष्ण/वद्य चतुर्दशी)	२० ऑक्टो.	१९ ऑक्टो.
अक्षय्यतृतीया (वैशाख शुक्ल/शुद्ध द्वितीया)	३० एप्रि.	क्षय - २९ एप्रि.	लक्ष्मीपूजन (आश्विन कृष्ण/वद्य अमावस्या)	२१ ऑक्टो.	२० ऑक्टो.
आषाढीएकादशी/चातुर्मास प्रारंभ (आषाढ शुक्ल/शुद्ध एकादशी)	६ जुलै	६ जुलै	दिवाळी पाडवा (कार्तिक शुक्ल/शुद्ध प्रतिपदा)	२२ ऑक्टो.	२१ ऑक्टो.
गुरुपौर्णिमा (आषाढ शुक्ल/शुद्ध पौर्णिमा)	१० जुलै	१० जुलै	भाऊबीज (कार्तिक शुक्ल/शुद्ध द्वितीया)	२३ ऑक्टो.	२२ ऑक्टो.
नागपंचमी (श्रावण शुक्ल/शुद्ध पंचमी)	२९ जुलै	२९ जुलै	कार्तिकीएकादशी/चातुर्मास समाप्ती (कार्तिक शुक्ल/शुद्ध एकादशी)	२ नोव्हें.	१ नोव्हें.
नारळीपौर्णिमा (श्रावण शुक्ल/शुद्ध पौर्णिमा)	८ ऑग.	८ ऑग.	श्रीदत्तजयंती (मार्गशीर्ष शुक्ल/शुद्ध पौर्णिमा)	४ डिसें.	४ डिसें.
रक्षाबंधन (श्रावण शुक्ल/शुद्ध पौर्णिमा)	९ ऑग.	८ ऑग.	२०२६		
जन्माष्टमी (श्रावण कृष्ण/वद्य अष्टमी)	१५ ऑग.	१५ ऑग.	मकरसंक्रांती (सूर्याचा मकर राशीत प्रवेश)	१४ जाने.	१४ जाने.
गणेशचतुर्थी (भाद्रपद शुक्ल/शुद्ध चतुर्थी)	२७ ऑग.	२६ ऑग.	महाशिवरात्री (माघ कृष्ण/वद्य चतुर्दशी)	१५ फेब्रु.	१५ फेब्रु.
अनंतचतुर्दशी (भाद्रपद शुक्ल/शुद्ध चतुर्दशी)	६ सप्टें.	६ सप्टें.	होळीपौर्णिमा (फाल्गुन शुक्ल/शुद्ध पौर्णिमा)	२ मार्च	२ मार्च
नवरात्र/घटस्थापना (आश्विन शुक्ल/शुद्धप्रतिपदा)	२२ सप्टें.	२२ सप्टें.	रंगपंचमी (फाल्गुन कृष्ण/वद्य पंचमी)	८ मार्च	८ मार्च

(जे दिवस वेगळे आहेत ते ठळकपणे दर्शविले आहेत.)

तर मंडळी, हा उपक्रम तुम्हाला कसा वाटतोय? तुम्हाला अजून काही माहिती आहे किंवा माहिती विचारायची आहे? काही शंका/प्रश्न आहेत? तर जरूर खालील नंबर वर WhatsApp द्वारे संपर्क करू शकता. तुम्हाला असे माहितीपर सदर आवडेल का? तुमच्या प्रतिसादाची अपेक्षा आहे.

श्री. विनयकुमार (विनय) जोशी.

टेलीफोन: ७८६-७१४-९००१ E-Mail: Vinaykumar.joshi@gmail.com

Vinaykumar.joshi@gmail.com

June 2025

सफरनामा

Mohini Athavale

लेखिका-मोहिनी आठवले

India Travels - Making Memories With Friends

Hyderabad

It was the year 2024. Me and my friend Rekha were sitting on a swing in the gallery of her flat and discussing our plans for the year 2025 while visiting India. Rekha was not keen on going anywhere, and I was ready to go everywhere without her. When she heard that I would go without her, she literally jumped out of her seat and screamed at me! What, you are not going anywhere alone? I will come with you, and that's how my plans were finalized for the year 2025.

This trip is not about seeing places but being with friends from my childhood, meeting people along the way and getting to know them. I have known Rekha since we were 14 years old and now, we are in our early 70s. The span of our friendship is 60 years but it still feels like we are teenagers!

So, as we were discussing the plan, Rekha expressed her desire to go and visit Shri Shailam or Malikarjun temple, one of the 12 Jyotirlingams situated 3 hours' drive from Hyderabad. I had not seen this place, so I was excited to go and visit the place. Our tour guide planned our trip with the best hotels, a car, and driver Rafik! I was a bit nervous about our driver and was skeptical about going with him. But he turned out to be a good driver, but also a Muslim who would say Ganpati Bappa Morya every time we got in the car! He took great care of the two elderly ladies like his grandmothers!

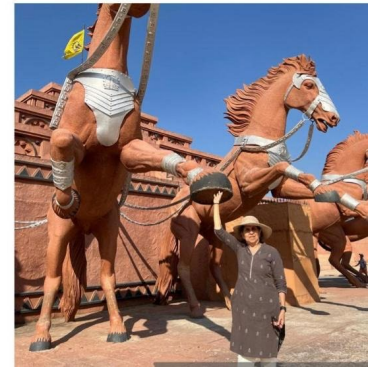

We landed at Hyderabad and travelled to Shri Shailam for almost 4 hours. After an overnight stay, we proceeded to see the temple. The temple sits on top of the hill so you travel through the monotonous range with curvy roads surrounded by mountains of granite. The mountains have varied colors and shapes that one is mesmerized by their beauty and colors.

Once we reached the temple complex, we had to walk 500 feet to enter the temple. It is a beautiful temple, clean and serene. No photography is allowed once you enter the complex. The

lines are not long and after seeing the Shivlingum, the joy dawns on you and one forgets the pain of travelling.

Shri Shailam is also famous for being a temple built by Chhatrapati Shivaji Maharaj in 1677, but the temple does not exist anymore instead there is a new temple where Shivaji is sitting in a meditative pose and Devi Bhramaramba is giving him a weapon to continue his mission of Hindavi Swaraj! Next to this small temple is a museum with replicas of Shivaji's forts in Maharashtra and his life story depicted on the wall. For a Maharashtrian, it was indeed a moment of pride to see a monument dedicated to Shivaji!

After visiting the temple, we returned to the city of Hyderabad and stayed for a few days. We visited the Birla temple in white Marble, Secretariat, and Amar Jyot dedicated to war heroes. The most interesting part of the visit to Hyderabad was seeing Ramoji City. This is on the outskirts of the city and is a city within the city, Movie industry of South. This is a 2000-acre complex with many movie sets. This is also a place where Indian soap operas are shot. We were able to see the set of the famous movie Bahubali.

We also tasted the famous Hyderabadi food but enjoyed the veg biryani the most!

Our trip came to an end when we boarded the plane back to Mumbai and were getting ready for our next trip to Udaipur. Now instead of just the two of us travelling, we added four more members to our trip, Subhash, Smita, Prashant and Vishakha. Subhash and Prashant being classmates along with their spouses.

Udaipur

Our second segment of the trip was to Mount Abu, Ranakpur, and Udaipur. Our first stop was at the famous Dilwara temple. This is a Svetambara Jain temple situated in Mount Abu, built between the 11th and 13th centuries. It is famous for white marble and intricate marble designs. Unfortunately, photography is not allowed in the temple, which is a place of pilgrimage for Jains. One is awestruck seeing such intricate marble work.

After seeing Dilwara Temple, we headed to see the main center of Brahma Kumari Ashram. It sits on a hill and serves as a global headquarters for the Brahma Kumaris organization. We

were able to see the main lecture hall of the center where we met a Sevak explaining the principles of the organization.

Ranakpur

We left the Ashram and proceeded to see the famous temple of Ranakpur. As you approach the premises of the temple, you are overwhelmed by the size of the temple! This is an architectural marvel, almost 1025 years old. And it is a heaven for the student of photography. You can dissect each pillar, each ceiling, and no two are alike! How the artisans did it, what kind of imagination and intellect they possessed without the modern tools, is unimaginable. The temple has over 1400 pillars; each pillar is unique with intricate carvings, and the main deity can be seen from all sides. It is difficult to describe the beauty of this temple; one must see it to believe it.

We left the Ranakpur temple to proceed to our next destination, Udaipur! Udaipur is also known as the city of lakes and palaces! Our first day was spent visiting the city palace, the official residence of the current Maharajah of Udaipur. As you approach the city palace, it is a jaw-dropping experience. It took 400 years to build the palace, and what we saw was only 10% of it. and it is grand! It is a home for many artifacts from the bygone era, well preserved for future generations. Taj Mahal has its own beauty, but after seeing Dilwara, Ranakpur, and now this palace, one is compelled to say these were built without bloodshed, sheer imagination, determination, excellent engineering, and commitment. Courage and dedication were hallmarks of the people who built these palaces and temples. We had the opportunity to eat the famous Dal Bati Churma and pyaj kachori/onion kachori, and that indeed was a treat. In the evening, we went to see Rajasthani folk dances, local music, and a puppet show. And it was a fun-filled evening. At night, we took a boat ride on Lake Pichola. A beautiful lake with Lake Palace in the middle and surrounded by other palaces and temples on the hillside.

The next day was a visit to see the Rana Pratap Monument. The three people whom we owe our lives are Shivaji Maharaj, Guru Gobind Singh, and Rana Pratap. His monument sits on top of the hill, and he is mounted on his famous horse Chetak! Next to the monument is a museum with the story

June 2025

of his life, the battles he fought, but the most interesting was seeing the soil of Haldi Ghat, it looks like turmeric! This is where Rana Pratap fought and won the battle against the Mughal forces of Akbar. Seeing the soil from Haldi Ghat, my hands folded automatically with teary eyes, and we left this place with the utmost gratitude to Rana Pratap!

On our last day in Udaipur, we visited Saheliyon Bari, a garden for friends! In Rajasthan, the concept of covering the head and face with a saree pallu and not showing the face to the outsiders came into existence due to the Islamic invasion. Before that, women would cover their heads with a pallu to show respect to the elderly. Due to segregation, women remained in the house and were shunned from much social interactions with friends. But being the

Maharajah, he decided to build a garden for his daughter and her friends. Building beautiful gardens was common, but for his daughter, it was a novel idea. This garden is an architectural marvel and an invention that is at least 400 years old. The garden is divided into four sections, and one has to go through three arched doors to see the inner sanctum of the garden. It is a jaw-dropping experience to see such a refined garden from that time and how well it is maintained as well as preserved. The garden has a variety of flowers and trees that are native as well as some non-native species. No garden is complete without water fountains and water lilies, and this garden has many water fountains. The use of marble to adorn the gardens, the color combinations, and the intricate carvings capture your heart. We left the gardens with a heavy heart, but then we were treated to Rajasthani Green Tea, a heavenly tea after seeing such beautiful gardens! And then we were treated to delicious Rajasthani food. The food was delicious, but more than that was our server. He explained each food item and advised us on how to eat, a new technique and system! After such heavy food, we proceeded to the airport. Before boarding the plane, I said bye to this enchanting, wonderful Rajasthan with a slogan reverberating in my ears, “Padharo mare Des!”

(Part 2 - to be continued in the next Darpan)

UDAYPUR

mohiniathavale@hotmail.com

Rekha Keluskar
लेखिका - रेखा केळुस्कर

Albania and Montenegro - The Hidden Gems of the Adriatic Coast

Albania and Montenegro weren't even on our bucket list of countries to visit. However, when we saw them added to our itinerary alongside Croatia and Slovenia, we were delighted. After exploring these two gems on the Adriatic coast, I would wholeheartedly recommend them. I also suggest visiting in early April, as we did. The temperature was a bit chilly but ideal for sightseeing, and the places were not yet crowded with tourists.

We flew into Tirana, the capital of Albania. The airport is named Nënë Tereza in honor of the Roman Catholic nun Mother Teresa, who was born in 1910 in Skopje—then part of the Ottoman Empire and often associated with Albanian heritage. At the age of 18, she moved to Ireland and later to India to carry out her missionary work.

Albania is called Shqipëri or Shqipëria in the Albanian language. It's a small country in the Balkans—"Balkan" meaning "mountains" in Turkish. Albania features beautiful landscapes along the Adriatic and Ionian coastlines, and its interior is crossed by the Albanian Alps. It borders Kosovo, Montenegro, North Macedonia, and Greece, while Italy lies just across the Adriatic Sea. Albania is not a member of the European Union, and its currency is the lek. The national flag is red with a black double-headed eagle in the center, symbolizing bravery and the bloodshed of its past.

headed eagle in the center, symbolizing bravery and the bloodshed of its past.

The Albanian language is unique and considered difficult to learn, with no close relatives among other languages. Its script includes 36 letters. Albanian cuisine is mainly meat-based, while coastal areas feature seafood and popular dishes like seabass. Albania is primarily an agricultural society. Remarkably, about 98% of its electricity is generated from renewable hydro-power sources. Since the fall of communism in 1991, Albania has become

June 2025

known for religious tolerance—Muslims (about 51%), Christians (around 30%), and others (mostly atheists) live peacefully together.

Albania's history includes periods of Ottoman rule and a dark communist dictatorship. The Ottomans ruled from the 15th to 19th century. Their strict laws (kanun) and violent reprisals for offenses left a significant cultural imprint. Skanderbeg, Albania's national hero, led the resistance against the Ottomans, and his statue proudly stands in Tirana's center.

the

city

TIRANA

The communist era, especially under the dictatorship of Enver Hoxha (1944–1991), was a dark chapter in Albania's history. The country was isolated from the world, and religious freedom was heavily suppressed. Hoxha maintained strict control over all aspects of life. Family members were encouraged to spy on each other, and dissenters were often jailed or tortured.

Albania freed itself from communism on April 7, 1992. Until 1990, only the elite could afford cars; today, foreign brands like Mercedes and Volvo are common on the roads. The transition to democracy came with economic hardships, social unrest, and family feuds. Corruption became widespread, and many residents emigrated. Albania's current population is about 2.7 million, with more Albanians living abroad, particularly in Europe, the U.S., and Canada. Despite its challenges, Albania is rich in history, has incredibly friendly people, and is gaining popularity as a safe travel destination known for its natural beauty, beaches, and historical sites.

Our hotel in Tirana was within walking distance of the city center—a lively place with vibrantly colored buildings and abstract designs. Under the leadership of artist-turned-mayor Edi Rama, many buildings were transformed into public art. Wide boulevards and bike lanes make it very walkable. On our way to the city center, we passed Rinia Park, home to the

June 2025

Taiwan Complex. The name has a humorous backstory: the complex was completed just after Albania broke ties with China and naming it "Taiwan" was a cheeky nod to Taiwan's sovereignty. The complex features excellent cafés and restaurants.

A short walk from there took us to one of Albania's many concrete bunkers. Built during Hoxha's regime, more than 175,000 bunkers dot the country. His paranoia about foreign invasion led to this massive construction effort. The Bunk'Art2 museum, located in one of these bunkers, is a must-visit to understand the history of *Sigurimi*, Hoxha's feared secret police.

The city center features Skanderbeg Square, a large public space covering about 40,000 square meters. Named after the national hero Gjergj Kastrioti Skënderbeu, the square showcases his equestrian statue and is surrounded by landmarks like the Opera and Ballet Theatre, National Gallery of Arts, National Library, and City Hall. You'll also find the charming "I ♥ T" sign. From the square, we visited the beautiful Et'hem Bej Mosque, the Pyramid of Tirana, and the nearby Tirana Castle, now home to shops and restaurants.

That afternoon, we traveled to Krujë, a town that takes you back in time. We walked through its old bazaar lined with souvenir shops selling clothes, table runners, and intricately embroidered rugs. A steep climb led us to Krujë Castle, the center of Skanderbeg's rebellion.

The ethnographic museum inside showcases traditional tools, pottery, furniture, and unique windows designed for cross-ventilation. The bride's room contains a chest filled with items she brought to her new home—reminiscent of the rukhwat in Maharashtrian weddings.

After visiting the castle, we enjoyed a scrumptious dinner accompanied by live music and dance, both influenced by Ottoman traditions. Driving by Lake Shkodra offered breathtaking views of lush valleys and mountains. It was time to bid farewell to Albania and say hello to Montenegro.

KRUJE

June 2025

We crossed the border into Montenegro, a jewel of the Mediterranean, nestled along the Adriatic coast. Known locally as Crna Gora ("black mountain"), the name refers to the dense forests that once covered its Alps. Montenegro is part of the Balkans and the European Union, and it uses the euro as its currency. Its capital is Podgorica, and the official language is Montenegrin. English is widely understood among the younger population. The country has a population of just 600,000.

Montenegro's main industry is wine. Its vineyards—among the largest in Europe—span the southern and coastal regions. A local specialty is rakija, a potent fruit-based spirit typically containing about 40% alcohol, though homemade versions can be stronger. Montenegrins are among the tallest people in Europe, with an average height of 6 feet. The Montenegrin flag is red with a golden border and a coat of arms in the center. The economy is driven by tourism, followed by manufacturing, energy, mining, and construction.

Plantaze Winery

We visited the Plantaže vineyards, where wine is stored in a cellar located inside a former military cave used to hide jet fighters during NATO's 1999 bombings. Wine-tasting there, paired with cheeses and fruits, was a unique experience.

We then headed to Podgorica. The city is relatively new, as most buildings were destroyed during World War II. After a delicious dinner and a good night's rest, we took a scenic cruise on Skadar Lake the next morning. In the afternoon, we visited the Serbian Orthodox Morača Monastery, built in 1252. The monks live simply, growing their own food and being self-sufficient. A cemetery also lies on the grounds.

June 2025

Our final stop in Montenegro was the picturesque village of Kotor, surrounded by mountains and the turquoise waters of the Adriatic Sea. A UNESCO World Heritage Site, Kotor is a fortified town with winding streets and squares. We climbed the 9th-century fortress overlooking the town. Wandering the Cobblestone streets and enjoying pizza in the company of friendly cats (originally brought in to combat the plague) felt like stepping into a fairy tale.

KOTOR

Lake Skadar

After a quick visit to Cetinje, Montenegro's old capital, we said goodbye to Montenegro and continued our journey to Dubrovnik. Stay tuned for our adventures in Croatia and Slovenia in the next Darpan!

rrkeluskar@gmail.com

June 2025

खाना खजाना

शेफ पूजा बाबा

कच्ची कैरी चटणी

साहित्य:

- १ मध्यम आकाराची कच्ची कैरी (सोलून चिरलेली)
- १/२ कप ताजी कोथिंबीर
- १-२ हिरव्या मिरच्या (चवीनुसार)
- १ इंच आल्याचा तुकडा (सोललेला)
- १ टीस्पून भाजलेली जिरे
- चिमूटभर हिंग (ऐच्छिक)
- चवीनुसार मीठ
- १/२ टीस्पून साखर किंवा गुळ (आंबटपणा संतुलित करण्यासाठी)
- १-२ टेबलस्पून पाणी (मिक्सरसाठी)

कृती:

1. **साहित्याची तयारी:** कैरी सोलून छोटे तुकडे करा. कोथिंबीर धुऊन बारीक चिरा.
2. **चटणी तयार करा:** मिक्सरमध्ये कैरी, कोथिंबीर, मिरच्या, आलं, भाजलेलं जिरे, हिंग, मीठ, आणि साखर/गुळ एकत्र घाला. थोडं पाणी घालून बारीक वाटून घ्या.
3. **सुसंगतपणा तपासा:** चटणी खूप जाडसर वाटत असल्यास थोडं पाणी घालून पुन्हा वाटा. चवीनुसार मीठ आणि गोडसरपणा समसमान करा.

कशासोबत द्यावे: ही आंबट-तिखट चटणी गरम भात, पराठा, पकोडे, डोसा, अथवा सॅंडविच/रॅपमध्ये चव वाढवण्यासाठी वापरता येते. प्रत्येक घासात ताजेपणा आणि चव यांचा स्फोट!

टिप: एक खास चव हवी असेल तर चटणी तयार झाल्यानंतर त्यावर मोहरी, कढीपत्ता आणि गरम तेलाची फोडणी द्या – धुमाळून टाकणारी चव मिळेल!

babapooja6@gmail.com

खाना खजाना

शेफ पूजा बाबा

अंडा मसाला करी

साहित्य:

- ६ उकडलेली अंडी, सोललेली
- २ टेबलस्पून तेल किंवा तूप
- १ मोठा कांदा, बारीक चिरलेला
- २ टोमॅटो, बारीक चिरलेले किंवा पेस्ट केलेले
- १ टीस्पून आले-लसूण पेस्ट
- २ हिरव्या मिरच्या, उभ्या चिरलेल्या (ऐच्छिक)
- १/२ टीस्पून हळद
- १ टीस्पून तिखट
- १ टीस्पून धणे पावडर
- १/२ टीस्पून जिरे पावडर
- १/२ टीस्पून गरम मसाला
- चवीनुसार मीठ
- कोथिंबीर, सजावटीसाठी
- १ कप पाणी (गाढेपणानुसार कमी-अधिक करा)

कृती:

अंड्यांची तयारी: उकडलेल्या अंड्यांवर हलक्या हाताने आडव्या चिरा मारा. एक टीस्पून तेलात थोडेसे परतून घ्या, त्यामुळे स्वाद वाढतो.

तडका तयार करा: कढईत तेल किंवा तूप गरम करून त्यात कांदा घालून सोनेरी रंग येईपर्यंत परतवा. त्यात आले-लसूण पेस्ट घालून कच्चा वास जाईपर्यंत परतवा.

मसाला घाला:

टोमॅटो घालून मऊ होईपर्यंत परतवा. त्यात हळद, तिखट, धणे पावडर आणि जिरे पावडर घालून २-३ मिनिटे मध्यम आचेवर परतवा.

अंडी घालणे: तयार मसाल्यात अंडी घालून हलक्या हाताने मिसळा. त्यात पाणी घालून उकळा आणा. झाकण ठेवून ५-७ मिनिटे शिजवा.

अंतिम टप्पा आणि सजावट: गरम मसाला घालून हलके ढवळा आणि गॅस बंद करा. वरून कोथिंबीर घालून सजवा.

कशासोबत द्यावे: गरम अंडा मसाला भात, जीरा राईस, पोळी किंवा नानसोबत सर्व्ह करा. बाजूला कांदा आणि लिंबाची फोड दिल्यास चव द्विगुणीत होते.

babapooja6@gmail.com

June 2025

सिनिअर्स कॉर्नर

Dr. Neelkanth Palkar
लेखक - डॉ. नीलकंठ पालकर

Dealing With Adversity

Difficult experiences often challenge our assumptions and force us to see things differently. Many people believe they have all the answers until life throws them into unexpected situations, making them realize how little they actually knew.

Easy days are, of course, easy to deal with. When things go our way, it all seems almost effortless, even when the project involves a lot of effort and energy. It is when things do not go our way, we are baffled. Our shortcomings get exposed, our knowledge and wisdom seem inadequate, and we feel vulnerable and helpless at such times. We are pretty sure that we are prepared and resourceful until that happens, and then our natural instincts come alive: fear, panic, confusion, and irrational thinking.

HOW DOES ONE PREPARE FOR A CALAMITY OR AN UNEXPECTED UNTOWARD EVENT?

I wish there were an easy answer. Throughout human history people have faced and survived all kinds of difficult circumstances. Of course, there are people who have succumbed to them, but there are many more who have come out stronger, wiser and more confident. It is not necessarily the more intelligent and wealthier who survive. It is the people with certain emotional strength that do withstand calamities.

A calamity does not necessarily mean a tornado or a hurricane. It can be an illness, injury, loss of a loved one or a financial hardship.

People with strong emotional strength somehow deal with such adverse events far better than those who are not. They look for clues and solutions, seek help as needed from friends and acquaintances, and regroup. These are the people who will assure themselves by saying “I will not allow this situation to bend me or break me “. They will be willing to help another person while in the midst of a disaster. They will lend money to someone when they themselves are facing financial strain. The ability and willingness to help another human being in the midst of a crisis is uniquely present in people who are emotionally strong.

People who are not emotionally strong, on the other hand, withdraw from everyone and everything when hit by a crisis. They seem consumed by their own situation even if the adversity is small or short lived. They are unwilling or unable to help someone else. They are

June 2025

also unwilling or unable to seek help for themselves.

Emotional strength does not equate with financial well-being, educational status, or age. Some people are uniquely born emotionally strong, whereas in others, it comes in their lifetime. Factors such as faith and an inner belief that they are bigger than the situation they are dealing with play a role.

HOW DO YOU BUILD EMOTIONAL STRENGTH?

To cultivate emotional strength, practice self-awareness, mindfulness, and self-compassion while also learning to regulate emotions effectively and building a strong support system.

1. Self-awareness: recognize your emotions and pay attention to your feelings and identify them accurately. Consider how your emotions affect your thoughts, behaviors, and relationships. Reflect on your experiences and how you react emotionally.
2. Develop emotional regulation: engage in mindfulness techniques like meditation or deep breathing to stay in the present. Learn to manage stress through such activities as exercise, spending time in nature, and healthy hobbies. Challenge negative thought patterns that contribute to emotional distress. Learn to let go of past mistakes and focus on growth and learning. Replace negative self-criticism with positive and supportive affirmations.
3. Build resilience: Embrace challenges by viewing setbacks as opportunities for growth and learning. Do not hesitate to reach out to friends, family, community members, or professionals. Forgive yourself and others. Do not hold on to anger and resentment because they impact your emotional well-being.
4. Build strong social networks: surround yourself with supportive, positive people. Prioritize self-care by making time for activities that nourish your mind, body, and spirit. Set realistic goals. Practice gratitude.
5. Seek professional help: If you are struggling with managing your emotions, consider seeking guidance from a therapist or a counselor.

nrvrpal@aol.com

June 2025

सिनिअर्स कॉर्नर

लेखिका - सोनाली सुर्वे

आरोग्यम् सुखसंपदाम्

1. उदयाची सुरुवात पाण्याने करा. (Start Your Day with Warm Water):

कोमट पाणी पिणे शरीरातील विषारी पदार्थ बाहेर टाकते, पचन सुधारते आणि चयापचयाला गती देते.

2. सकाळच्या चहामध्ये चिमूटभर दालचिनी (Pinch of cinnamon in morning tea)

सकाळच्या चहामध्ये चिमूटभर दालचिनी टाकल्याने रक्तातील साखरेची पातळी नियंत्रित होण्यास आणि चयापचय सुधारण्यास मदत होते.

3. झोपेच्या एक तास आधी डिजिटल डिटॉक्स (Digital Detox Before Sleep):

मोबाईल, टीव्ही, आणि इतर इलेक्ट्रॉनिक्सपासून दूर राहिल्याने शांत झोप मिळते आणि तणाव कमी होतो.

sonalisurve@gmail.com

June 2025

किड्स कॉर्नर

High School Graduate 2025

Manas Prasade

Manas graduated from Jupiter High School.

He is planning to go to the University of Central Florida.

He is going to study Business Management.

He aspires to manage a large company or start his own company.

Congratulations Manas!!

June 2025

किड्स कॉर्नर

High School Graduate 2025

Nikhil Pinapaka

Nikhil graduated from Marjory Stoneman Douglas High School.

He is going to the University of Central Florida (UCF).

Nikhil wants to study Data Science major.

Aspiration: combine passion for sports and math by using his degree in sports analytics and related fields.

Congratulations Nikhil!!

June 2025

किड्स कॉर्नर

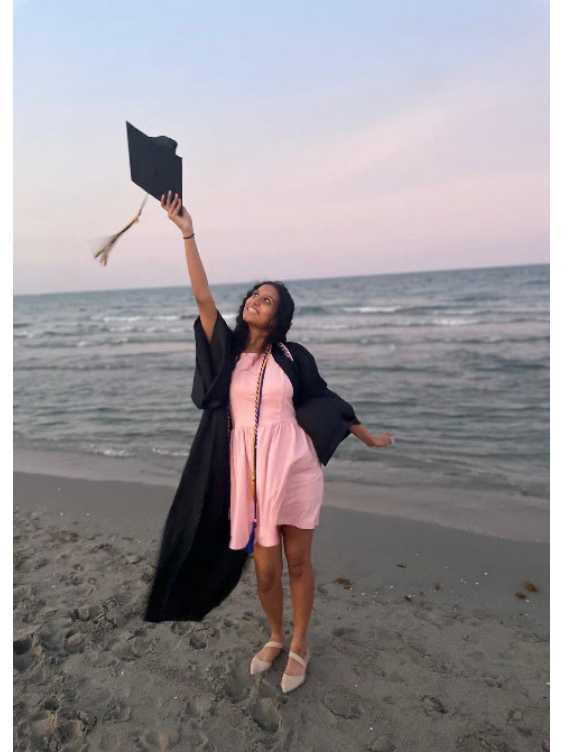
High School Graduate 2025

Sanika Kalas Burkule

Sanika graduated from A. W. Dreyfoos School of Arts with a scholar designation in academics and arts in May 2025.

Sanika will attend Florida Atlantic University as an honors student in Neuroscience and Music.

As a vocal major student, Sanika wants to continue her singing, both Hindustani classical and western classical music in multiple languages including English, French, German, and Italian. She is currently working on Kathak dance exams. Her hobbies include reading, theatrics, swimming and spending time with her friends and family.

Congratulations Sanika!!

June 2025

किड्स कॉर्नर
High School Graduate 2025
Shambhavi Joshi

She graduated from Indian Ridge School.
She is going to the Florida Career Academy
to study business.
Shambhavi wants to become a cosmetologist
or a nurse.

Congratulations Shambhavi!!

June 2025

ओळखा पाहू

लेखिका - रसिका जोशी

गीतकार/कवी कोण (उत्तर)

१. सांग सांग भोलानाथ, पाऊस पडेल का? - मंगेश पाडगांवकर
२. श्रावणमासी हर्ष मानसी हिरवळ दाटे चोहीकडे; क्षणात येते सरसर शिरवे क्षणात फिरूनी ऊन पडे. - बालकवी
३. कोटी कोटी रूपे तुझी, कोटी सूर्य चंद्र तारे. कुठे कुठे शोधू तुला, तुझे अनंत देवारे - यशवंत देव
४. अनाम वीरा जिथे जाहला तुझा जीवनांत - कुसुमाग्रज (वि. वा. शिरवाडकर)
५. देणान्याने देत जावे घेणान्याने घेत जावे... घेता घेता एक दिवस देणान्याचे हात घ्यावे - विंदा करंदीकर
६. हिरवे हिरवेगार गालिचे - हरित तृणाच्या मखमालीचे; त्या सुंदर मखमालीवरती - फुलराणी ही खेळत होती. - बालकवी
७. अनादि मी अनंत मी, अवध्य मी भला मारिल रिपु जगति असा कवण जन्माला - विनायक दामोदर सावरकर
८. असेन मी, नसेन मी, तरी असेल गीत हे। फुलाफुलात येथल्या तरी हसेल गीत हे - शांता शेळके
९. स्वरगंगेच्या काठावरती वचन दिले तू मला गतजन्मीची खूण सापडे, ओळखले का मला? - शंकर वैद्य
१०. चल उठ रे मुकुंदा, झाली पहाट झाली बाहेर चांदण्याला हलकेच जाग आली - सुरेश भट
११. राधे रंग तुझा गोरा सांग कशाने रापला? मिठीतुन सावळ्याच्या, रंग सावळा लागला - संदीप खरे
१२. सांगायची आहे माझ्या सानुल्या फुला, दमलेल्या बाबाची या कहाणी तुला - सलील कुलकर्णी
१३. कळीदार कपुरी पान, कोवळं छान, केशरी चुना रंगला काथ केवडा, वर्खाचा विदा घ्या हो मनरमणा - राजा बढे
१४. छडी लागे छम छम। विद्या येईल घमघम छम छम छम - वसंत बापट
१५. कसेबसे सूर लावून गाणं गाता येईल?? जुन्या झाल्या नात्यालाही नवं करता येईल?? - स्पृहा जोशी
१६. नेहमीच नसतं अचूक कुणी, घड्याळ देखील चुकतं राव, जिकलो जिकलो म्हणताना निसटून जातो हातून डाव - गुरु ठाकूर
१७. अजून नाही जागी राधा, अजून नाही जागें गोकुळ; अशा अवेळी पैलतिरावर आज घुमे का पावा मंजुळ - इंदिरा संत
१८. सांग मला रे सांग मला आई आणखी बाबा यातून कोण आवडे अधिक तुला - ग. दि. माडगूळकर
१९. अजुनी रुसून आहे खुलतां कळीं खुले ना मिटले तसेच ओठ की पाकळी हले ना - कवी अनिल
२०. आला पहला पाऊस शिपडली भुई सारी धरत्रीचा परमय माझं मन गेलं भरी - बहिणाबाई
२१. दिव्यत्वाची जेथ प्रतीती तेथें कर माझे जुळती - बा. भ. बोरकर
२२. कळा ज्या लागल्या जीवा, मला कीं ईश्वरा ठाव्या! कुणाला काय हो त्याचें? कुणाला काय सांगाव्या? - भा. रा. तांबे
२३. गेलें द्यायचे राहून तुझें नक्षत्रांचे देणें - आरती प्रभू
२४. गडबड घाई जगात चाले, आळस डुलक्या देतो, पण गंभीरपणे घड्याळ बोले आला क्षण गेला क्षण - केशवसुत

June 2025

२५. ती गेली तेव्हा रिमझिम पाऊस निनादत होता - कवी ग्रेस
२५. जरी हात हाती तुझा, धुक्यासारखा स्पर्श हा पुन्हा एकदा सांग ना, आहेस ना? - वैभव जोशी
२७. प्रेमस्वरूप आई! वात्सल्यसिंधू आई! बोलावं तुज आता मी कोणत्या उपायी - माधव जुलिअन
२८. मंगल देश! पवित्र देश! महाराष्ट्र देश प्रणाम घ्यावा माझा हा श्रीमहाराष्ट्रदेशा - गोविंदाग्रज
२९. एकाच ह्या जन्मी जणू फिरुनी नवी जन्मेन मी - सुधीर मोघे
३०. मी कुठे म्हणालो परी मिळावी पण जरा बरी मिळावी - मंगेश पाडगांवकर
३१. स्वर आले दुरुनी, जुळल्या सगळ्या त्या आठवणी - यशवंत देव
३२. हे सुरांनो, चंद्र व्हा चांदण्याचे कोष माझ्या प्रियकराला पोचवा - कुसुमाग्रज (वि. वा. शिरवाडकर)
३३. शुक्रतारा, मंद वारा, चांदणे पाण्यातुनी चंद्र आहे, स्वप्न वाहे धुंद या गाण्यातुनी - मंगेश पाडगांवकर
३४. ने मजसी ने परत मातृभूमीला सागरा प्राण तळमळला - विनायक दामोदर सावरकर
३५. काटा रुते कुणाला आक्रंदतात कोणी मज फूल ही रुतावे हा दैवयोग आहे - शांता शेळके
३६. शूर आम्ही सरदार आम्हाला काय कुनाची भीती देव, देस अन् धर्मापायी प्राण घेतलं हाती - आनंदघन (लता मंगेशकर)
- आणि शांता शेळके
३७. आज हृदय मम विशाल झाले त्यास पाहुनी गगन लाजले - शंकर वैद्य
३८. उषःकाल होता होता काळ रात्र झाली। अरे, पुन्हा आयुष्याच्या पेटवा मशाली। - सुरेश भट
३९. जरा चुकीचे, जरा बरोबर बोलू काही चला दोस्त हो, आयुष्यावर बोलू काही - संदीप खरे
४०. अगोबाईSS ढगोबाईSS लागली कळ, ढगाला उन्हाची केव्ढी झळ - सलील कुलकर्णी
४१. चांदणे शिंपीत जाशी चालतां तूं चंचले ओंजळी उधळीत मोतीं हासरी ताराफुले - राजा बढे
४२. केळीचे सुकले बाग - कवी अनिल
४३. अरे खोप्यामधी खोपा सुगरणीचा चांगला - बहिणाबाई
४४. तुझ्या गळा माझ्या गळा गुंफू मोत्यांच्या माळा - भा. रा. तांबे
४५. ती येतें आणि जातें, येताना कधि कळ्या आणिते, अन जाताना फुलें मागते - आरती प्रभू
४६. कश्यासाठी पोटासाठी खंडाळ्याच्या घाटासाठी - माधव जुलिअन
४७. आदिमाया अंबाबाई, साऱ्या दुनियेची आई - सुधीर मोघे
४८. इंद्र जिमि जंभ पर बाडब सुअंभ पर रावन सदंभ पर रघुकुलराज है - कवी भूषण
४९. एक होकार दे फार काही नको; फार काही नको फक्त 'नाही' नको - वैभव जोशी
५०. तूं तेव्हा तशी, तू तेव्हा अशी, तू बहारांच्या बाहूची - आरती प्रभू

rasika_j@hotmail.com

June 2025

प्रश्नमंजूषा

लेखिका - रसिका जोशी

असेच काही प्रश्न

१. "मावळ" हा डोंगराळ प्रदेश आहे आणि सह्याद्री पर्वतरांगांचा घाटाचा भाग. "मावळ" म्हणजे कोणती दिशा?
२. महाराष्ट्र राज्य परिवहन मंडळाच्या एका बसचे नाव आणि शिवाजी महाराज जन्म स्थान?
३. कोणत्या गडाच्या पायथ्याशी अफझल खानाला शिवाजी महाराजांनी मारलं?
४. शिवाजी महाराजांनी "मराठा नौसेना तळ" म्हणून कोणता किल्ला बांधला?
५. मराठी सैनिक गड चढाईला सरड्याचा वापर करायचे. त्यावरून पडलेले एक आडनाव कोणते?
६. १७३९ मध्ये चिमाजीअप्पानी कोणता किल्ला काबिज केला?
७. अरबी समुद्रातील कोणता किल्ला जिंकण्यात शिवाजी महाराज असफल राहिले?
८. गंगासागर तलाव कोणत्या किल्ल्यावरून दिसतो?
९. शिवाजी महाराजांच्या स्वराज्याची पहिली राजधानी कुठे होती?
१०. हरिहर किल्ला / हर्षगड महाराष्ट्रातील कोणत्या जिल्ह्यात आहे?
११. सातान्याजवळील "सप्तर्षी किल्ला" म्हणून ओळखला जाणारा एक किल्ला?
१२. नीरा नदीकाठचा सोलापूर जिल्ह्यातील एक किल्ला?
१३. अकोला जिल्ह्यातील असद गडाचे मूळ नाव?
१४. कळसुबाई जवळील गडांचा एक त्रिकोण जो गिर्यारोहणासाठी प्रसिद्ध आहे?
१५. रत्नागिरी जिल्ह्यातील चिपळूण आणि गुहागर पासून जवळ असणारा एक किल्ला?
१६. महाराष्ट्र - गोवा सीमेजवळील रेडी येथे असलेला किंवा दक्षिण महाराष्ट्र समुद्रकिनाऱ्यावरील एक किल्ला?
१७. पन्हाळ्याहून सुटका झाल्यावर पावन खिंडीतून शिवाजी महाराज ह्या गडावर गेले?
१८. शिवाजी महाराजांनी वयाच्या १६व्या वर्षी जिंकलेल्या तोरणा गडाचे मूळ नाव?
१९. एक गिर्यारोहणाचे स्थळ असलेला कामशेत जवळील पिरॅमिड आकाराचा गड?
२०. पवनाधरणा जवळील एक डोंगरी किल्ला 'तुंगगढ'चे दुसरे नाव?
२१. नाशिक येथील त्रिंबकेश्वर देवळाजवळील एक किल्ला?
२२. वैतरणा नदी समुद्राला मिळते त्या जवळील एक जलदुर्ग, १९०९ साली ह्या किल्ल्याला 'नॅशनल प्रोटेक्टेटेड मॉन्यूमेन्ट' चा दर्जा मिळाला?
२३. दक्षिणेकडून उत्तरेकडे ह्या क्रमाने खालील गढ अनुक्रमित करा - अ - सिहगढ / ब - पुरंदर / क - दौलताबाद / ड - प्रतापगढ?
२४. हिंदवी स्वराज्यात किती किल्ले होते?
२५. महाराष्ट्रातील 'undefeted' किल्ला कोणता?

June 2025

२६. कळसुबाई नंतर दुसरा उंच गढ कोणता आणि त्याची उंची किती आहे?
२७. सर्वात छोटा गढ कोणता?
२८. महाराष्ट्रामध्ये किल्ले बांधणीसाठी कोणते दगड वापरले?
२९. महाराष्ट्रातील सर्वात जास्त भेट दिली जाणारा गड कोणता आणि तो कुठे आहे?
३०. नागपूर मधील 'बडी टेकरी' आणि 'छोटी टेकरी' अश्या दोन डोंगर खडकांवर बसलेला किल्ला?
३१. लोकमान्य बाळ गंगाधर टिळक आणि मोहनदास करमचंद गांधी यांची पहिली भेट ह्या गडावर झाली?
३२. 'बदामी तलाव' कोणत्या गडावर आहे?
३३. फोन्डाघाटावर नजर ठेवून उभा असलेला गड कोणता?
३४. पुण्यातील पेशव्यांचे निवासस्थान?
३५. सुधागड चा जुळा भाऊ गड कोणता?
३६. शिवाजी महाराजांच्या अध्यात्मिक गुरुचे स्थान?
३७. रावल्या किल्ला आणि जवल्या किल्ला कोणत्या जिल्ह्यात आहेत?
३८. कोणत्या किल्ल्याला 'ज्वेल ऑफ सह्याद्री' म्हणतात?
३९. महाराष्ट्रभूषण बाबासाहेब पुरंदरे यांनी लाल महाल, शाहीस्तेखान, चाकण किल्ल्याची लढाई, उंबरखिंड, जंजिरा अशा विविध ऐतिहासिक गोष्टी या पुस्तकातून सांगितलेल्या आहेत?
४०. हिरकणी बुरुज कोणत्या गडावर आहे?
४१. छत्रपती संभाजी महाराजांचा जन्म ह्या किल्ल्यावर झाला?
४२. अरावली पर्वत आणि माळवा पठार या मध्ये बसलेला एक किल्ला?
४३. वर्तुळाकार इंद्रधनुष्य ज्या कोकण कड्यावरून दिसतो तो कडा कोणत्या गडावर आहे?
४४. 'आयर्न फोर्ट' म्हणजे कोणता किल्ला?
४५. दौलताबाद किल्ल्याचे मूळ नाव?
४६. २०८ किल्ल्यांची माहिती असणारे 'किल्ले' हे पुस्तक कोणी लिहिले?
४७. 'गड आला पण सिंह' गेला असे भावनिक उद्गार कोणता गड काबीज केला तेव्हा शिवाजी राजांनी काढले?
४८. कोल्हापुरातील ह्या गडावर महाराणी ताराबाईचे वास्तव्य होते?
४९. ६० फूट उंच 'यक्ष वास्तू पुरुष' शिल्प ह्या गडावर आहे?
५०. गणपतीपुळे जवळील एक किल्ला, ह्या नावाचे एक बंदरही प्रसिद्ध आहे?

rasika_j@hotmail.com